

Київський національний торговельно-економічний університет  
Кафедра товарознавства, управління безпечністю та якістю

## **ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

на тему:

### **Організація імпорту та оцінка конкурентоспроможності пива темного**

Студентки 2 курсу, 7м групи,  
Спеціальності 076 «Підприємництво,  
торгівля та біржова діяльність»  
Спеціалізації «Товарознавство  
та організація зовнішньої  
торгівлі»

\_\_\_\_\_ **Бачинської Марії  
Олександрівни**

Науковий керівник  
Кандидат технічних наук,  
доцент

\_\_\_\_\_ **Мостика Костянтин  
Вікторович**

Науковий консультант  
Доктор економічних наук,  
професор

\_\_\_\_\_ **Мельник Тетяна  
Миколаївна**

Гарант освітньої програми  
Доктор технічних наук,  
професор

\_\_\_\_\_ **Мокроусова Олена  
Романівна**

Київ 2018

# Завдання

# Завдання

## АНОТАЦІЯ

### **Бачинська М.О. Організація імпорту та оцінка конкурентоспроможності пива темного**

В роботі проаналізовано динаміку та причини змін конкурентоспроможності пива темного при імпорті. Обґрунтовано вплив тривалості і умов імпорту на конкурентоспроможність пива.

Розглянуто стан і тенденції розвитку ринку пива темного в Україні та світі. Проведено аналіз основних чинників формування якості та конкурентоспроможності пива темного при імпорті.

Здійснено оцінку фінансово-господарської та зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд», оцінку якості та конкурентоспроможності пива темного.

В роботі подані ґрунтовні висновки та пропозиції по удосконаленню процесу імпорту пива темного та збереженню його якості і конкурентоспроможності на ТОВ «Сільпо-Фуд».

Визначено основні шляхи вдосконалення процесу імпорту з метою збереження якості та конкурентоспроможності пива темного.

**Ключові слова:** пиво темне, оцінка якості, оцінка конкурентоспроможності, організація імпорту.

## SUMMARY

### **M. Bachynska Importing and assessing the competitiveness of dark beer**

In the paperwork the dynamic and causes of changes in competitiveness of dark beer during importation are analyzed. The influence of importation conditions and duration on competitiveness is justified.

The state and trends of the Ukrainian and world beer market are considered. The analysis of the main factors of formation of quality and competitiveness of dark beer at import is performed.

The evaluation of financial-economic and foreign economic activity of "Silpo-Food" LLC, quality assessment and competitiveness assessment were researched.

In this work, the groundbreaking conclusions and suggestions on improvement of the process of dark beer import and maintaining its quality and competitiveness at "Silpo-Food" LLC are presented.

The main ways of improving the import process are determined in order to preserve the quality and competitiveness of dark beer are proposed.

**Key words:** dark beer, quality assessment, competitiveness assessment, import organization.

## **АННОТАЦИЯ**

### **Бачинская М.А. Организация импорта и оценка конкурентоспособности пива темного**

В работе проанализирована динамика и причины изменений конкурентоспособности пива темного при импорте. Обосновано влияние продолжительности и условий импорта на конкурентоспособность пива.

Рассмотрены состояние и тенденции развития рынка пива темного в Украине и мире. Проведен анализ основных факторов формирования качества и конкурентоспособности пива темного при импорте.

Осуществлена оценка финансово - хозяйственной и внешнеэкономической деятельности ООО «Сильпо-Фуд», оценку качества и конкурентоспособности пива темного.

В работе представлены основательные выводы и предложения по совершенствованию процесса импорта пива темного и сохранению его качества и конкурентоспособности на ООО «Сильпо-Фуд».

Определены основные пути совершенствования процесса импорта с целью сохранения качества и конкурентоспособности пива темного.

Ключевые слова: пиво темное, оценка качества, оценка конкурентоспособности, организация импорта.

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП .....</b>	<b>7</b>
<b>РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМПОРТУ ПИВА ТЕМНОГО .....</b>	<b>9</b>
1.1. Стан та перспективи розвитку ринку пива .....	9
1.2. Аналіз нормативно-правової бази виробництва та обігу пива .....	15
1.3. Особливості класифікації та маркування пива темного в Україні та світі ..	20
1.4 Чинники формування якості та конкурентоспроможності пива темного .....	25
1.5. Організація імпорту пива темного .....	28
<b>РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПИВА ТЕМНОГО .....</b>	<b>32</b>
2.1 Організація, об'єкти та методи дослідження .....	32
2.2. Товарознавча оцінка пива темного.....	35
2.2.1. Оцінка пакування та маркування пива темного .....	35
2.2.2. Дослідження органолептичних показників.....	37
2.2.3. Дослідження фізико-хімічних показників .....	41
2.3. Оцінка конкурентоспроможності пива темного .....	45
<b>РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ІМПОРТУ ПИВА ТЕМНОГО ТОВ «СІЛЬПО-ФУД».....</b>	<b>50</b>
3.1. Характеристика фінансово - господарської та зовнішньоекономічної діяльності.....	50
3.2. Оцінка ефективності операцій з імпорту ТОВ «Сільпо-Фуд».....	65
3.3. Напрями вдосконалення імпортової діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд» ...	74
<b>ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....</b>	<b>80</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>	<b>84</b>
<b>ДОДАТКИ .....</b>	<b>92</b>

## ВСТУП

Пиво – один із найбільш популярних товарів сьогодення. Щороку популярність пива зростає завдяки високій споживній цінності та динамічному асортименту смаків. Сьогодні поряд з основними інгредієнтами пива гармонійно формують органолептику прянощі, соки, дим. Популярність напою призводить до розвитку виробництва, а світовий рівень споживання пива зростає завдяки його широкій доступності. Темне пиво імпортується в більшість країн світу, що сприяє розвитку виробництва та впровадженню технологій збереження якості задля підвищення конкурентоспроможності.

Виробництво пива як і його споживання, розосереджено по всьому світу. Саме з цим пов'язана актуальність питання правильної організації імпорту для збереження якості та конкурентоспроможності пива темного та проблемність питання доведення товару від найвіддаленіших виробників до споживачів, що супроводжується необоротними змінами властивостей пива.

Наявний вітчизняний ринок пива темного не здатен задовольнити потреби споживачів, а тому вагоме значення має імпортоване пиво темне. Тривалий в часі процес імпорту та постійна зміна умов зберігання товару при його здійсненні чинять значний вплив на якість товару, і як наслідок – на його конкурентоспроможність. Рациональна організація імпорту повинна стати ключовим чинником збереження якості пива темного. Тому дослідження процесу організації імпорту та проведення оцінки конкурентоспроможності пива темного є **актуальним**.

**Об'єктами** роботи є пиво темне.

**Предметом** досліджень є ТОВ «Сільпо-Фуд», операції з імпорту, споживні властивості пива темного.

**Метою** роботи є розробка заходів щодо підвищення конкурентоспроможності та удосконалення організації імпорту пива темного.

Для реалізації мети поставлено наступні **завдання**:

- дослідити стан та перспективи розвитку ринку пива в Україні та світі;

- проаналізувати нормативно-правову базу виробництва та обігу пива;
- визначити особливості класифікації та маркування пива темного;
- охарактеризувати організацію імпорту пива темного;
- проаналізувати засади формування конкурентоспроможності;
- виявити теоретичні та методологічні аспекти організації імпорту пива;
- оцінити конкурентоспроможність пива темного;
- охарактеризувати об'єкти та методи дослідження якості пива;
- дослідити органолептичні та фізико-хімічні показники якості;
- оцінити пакування та маркування пива темного;
- оцінити конкурентоспроможність пива темного;
- охарактеризувати фінансово-господарську, зовнішньоекономічну діяльність та оцінити ефективність імпорту ТОВ «Сільпо-Фуд»;
- виявити напрями вдосконалення імпорту ТОВ «Сільпо-Фуд».

**Методи дослідження:** спостереження, порівняння, експертні та розрахункові, органолептичні, фізико-хімічні, індукції, дедукції, аналізу та синтезу, економічного аналізу та абстрактно-логічний методи.

**Наукова новизна** полягає у визначенні способів організації імпорту пива темного з метою підвищення його конкурентоспроможності.

**Практична цінність** роботи полягає у можливому впровадженні результатів досліджень в діяльність підприємства – ТОВ «Сільпо-Фуд», що дозволить покращити процес організації імпорту пива темного.

**Апробація** наукової роботи відбулась шляхом публікації основних результатів досліджень в науковій статті «Організація імпорту та оцінка конкурентоспроможності пива темного» збірника наукових статей «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», а також висвітленням на Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми підприємництва, торгівлі та маркетингу» 13 березня 2018 року.

**Структура роботи:** робота складається зі вступу, трьох розділів, текст яких викладено на 83 сторінках, висновків та пропозицій, 24 таблиць, 15 рисунків та 2 додатків, що містять 18 таблиць.



## РОЗДІЛ 1

# ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМПОРТУ ПИВА ТЕМНОГО

### 1.1. Стан та перспективи розвитку ринку пива

Протягом останніх років ринок пива активно розвивався та змінювався завдяки активній творчій роботі світових представників галузі. Популярність імпортованого пива зростає активними темпами за рахунок появи нових видів пива та удосконалення існуючих. Широкий асортимент дає можливість поглянути на пиво по-новому, як на ексклюзивний продукт.

Вітчизняний ринок пива має свою специфіку та відрізняється від світового. Попри наявність, на перший погляд, значної кількості вітчизняних пивоварень, всі вони знаходяться у власності великих корпорацій. Основними операторами вітчизняного ринку пивоваріння є:

1. Carlsberg Ukraine (Carlsberg Group);
2. Sun InBev Україна (Anheuser-Busch InBev);
3. ТОВ «Перша приватна броварня» (Україна, ЄБРР, Oasis CI);
4. ПАТ «Оболонь» (Україна).

Окрім лідерів, на ринку з'являються крафтові пивоварні за американським зразком, що за темпами розвитку мають перспективу скласти конкуренцію корпораціям. Завдяки традиційності технологій, відкритості до споживача та вдалому маркетингу крафтові пивоварні вже є відомими, хоча і займають поки незначну частку [1].

Протягом останніх п'яти років галузь пивоваріння перебувала в кризі, про що свідчить стрімке падіння обсягів виробництва пива вітчизняними виробниками за даними Державної служби статистики, що відображено на рис.1.1.

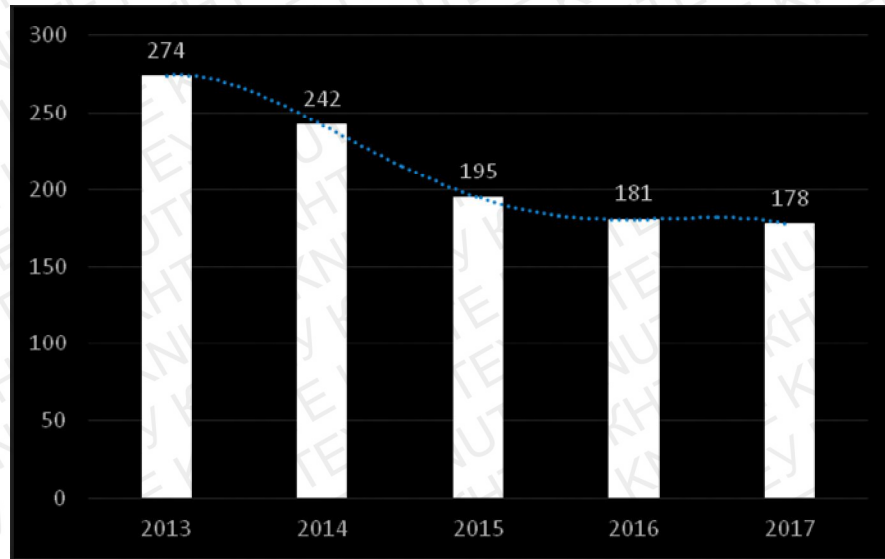


Рис. 1.1 Обсяги виробництва пива солодового (крім безалкогольного) в Україні протягом 2013-2017 р.р., млн. дал [2]

З рис. 1.1 видно, що з 274 млн. дал у 2013 році вітчизняне виробництва пива скоротилось до 181 млн. дал у 2016 році. Негативна динаміка пов'язана з відповідними економічно-політичними явищами, що сприяли втраті виробничих потужностей на сході України та в Криму, обмеженням торгівлі з Росією, зростанням акцизного податку із одночасним падінням доходів громадян. Проте, останній досліджений рік – 2017 є стабілізуючим, падіння виробництва є не таким значним, як в попередні роки, і становить лише 3 млн.дал, тому можна передбачити вихід галузі з кризи.

Попри падіння виробництва, за даними Державної служби статистики, рівень споживання українцями пива не зазнав значних змін. З рис. 1.2 можна судити про більш стрімке зростання питомої ваги пива в товарній структурі роздрібного товарообороту у 2017 році, ніж за попередні роки досліджуваного періоду [3].

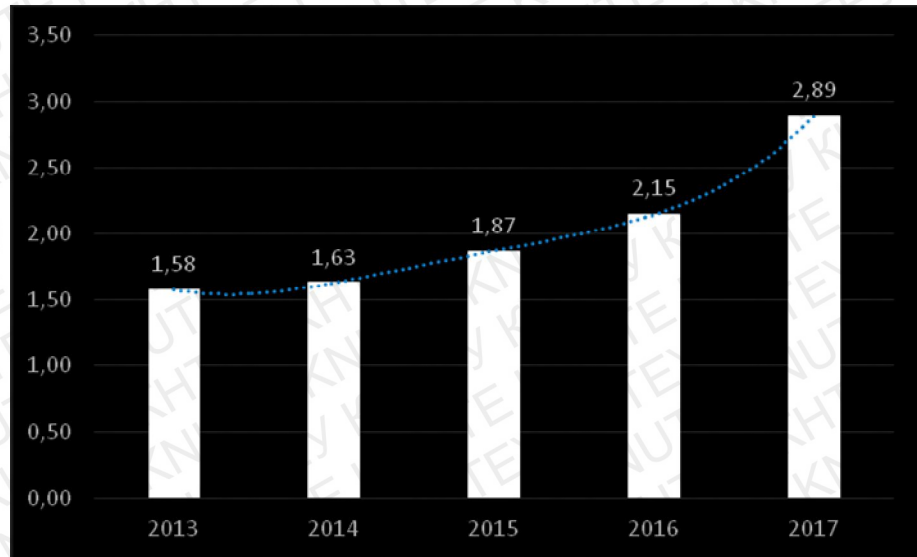


Рис. 1.2 Питома вага пива в товарній структурі роздрібного товарообороту протягом 2013-2017 р.р., % [2]

Питома вага пива в товарній структурі роздрібного товарообороту у 2017 році зросла майже вдвічі в порівнянні з 2013 роком та досягла 2,89%. Вищеописана динаміка питомої ваги в товарній структурі можлива при зміщенні пропорцій споживчих товарів в роздрібному товарообороті і зростанні частки пива за рахунок зменшення частки інших товарів або при надходженні товару з інших, ніж вітчизняний виробник, джерел, яким є імпорт. Враховуючи світовий розвиток пивоваріння та удосконалення технологій виробництва і нарощення обсягів, зарубіжні виробники успішно задовольняють світовий попит пива та експортують товар на український ринок [4].

Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності УКТЗЕД передбачає пиво в розділі IV. Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його замітники. Групи 22 Алкогольні і безалкогольні напої та оцет. Динаміка сумарного обсягу імпорту та експорту товарної позиції 2203 Пиво із солоду в тис.дол. США протягом 2013-2017 р.р. за даними Фіскальної служби України наведена на рис. 1.3 та рис. 1.4.



Рис. 1.3 Динаміка змін частки пива в загальній структурі Імпорту протягом 2013-2017 р.р., % [2]

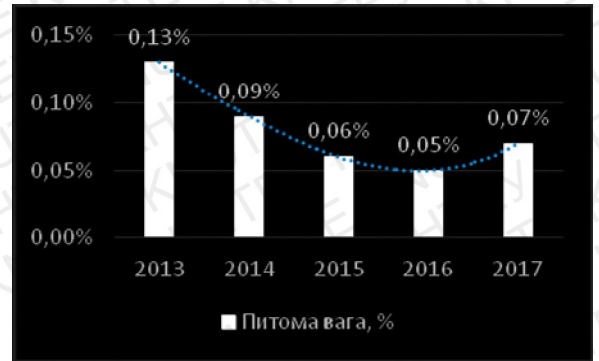


Рис. 1.4 Динаміка змін частки пива в загальній структурі експорту протягом 2013-2017 р.р., % [2]

Аналіз статистичних даних (рис. 1.3 та 1.4) дозволяють зробити висновок про таке негативне для національної економіки явище як падіння експорту пива вдвічі від 0,13% до 0,07%, що відбулось одночасно із незначним зростанням імпорту до 0,07%. Проте на даний час збережено позиції обсягів експорту та тенденція до падіння не спостерігається. Паралельно на стабільному рівні знаходиться частка пива в загальній структурі імпорту товарів. Враховуючи стабілізацію національного виробництва пива та зростаючий попит на імпортний товар, ймовірно нарощення обсягів експорту та імпорту, що при одночасному зростанні за умови збереження правильних пропорцій із рівнем виробництва та споживання, оживлять зовнішню торгівлю пивом [5].

Основні контрагенти України та обсяги імпорту та експорту пива з окремих країн протягом 2013-2017 р.р. за даними Державної фіскальної служби зазначені на рис. 1.5 та рис. 1.6. До них належать Бельгія, Німеччина, Російська федерація, Мексика та інші країни, що в сумі займають частку порівнювану з окремими країнами.

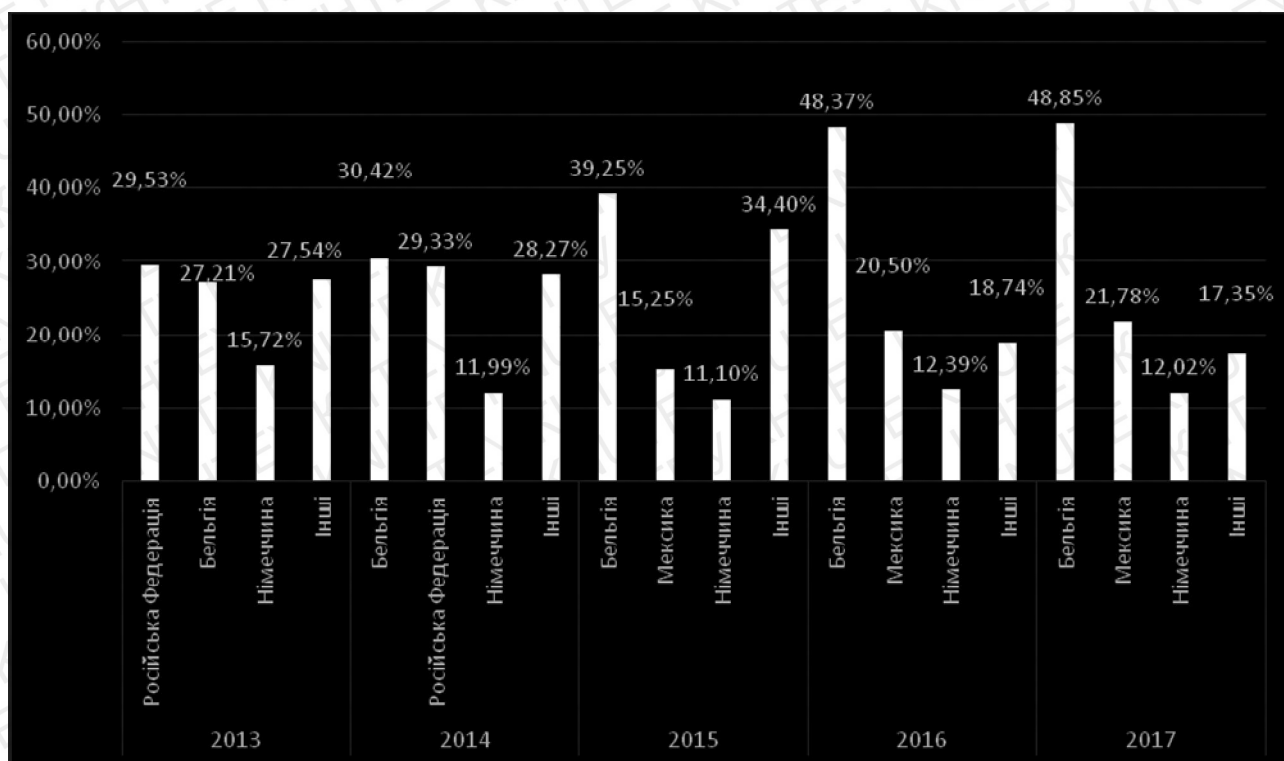


Рис. 1.5 Питома вага вартості імпорту пива з окремими країнами - контрагентами в загальному обсязі вартості імпорту пива, тис. дол. США [2]

З рис. 1.5 прослідковується стійка динаміка до зростання співпраці України та Бельгії й Мексики. Менш стабільні обсяги імпорту з інших держав, в тому числі Німеччини, що зростають та зменшуються під впливом кон'юнктури ринку.

Повністю припинились стосунки з Росією. Протягом досліджуваного періоду активно зростала частка Бельгії та досягла майже 40% від вартості імпорту пива, що стало можливо за рахунок зменшення до 12% частки Німеччини та до 17,35% частки інших країн. Повне припинення імпорту російського пива дозволило мексиканському пиву вийти на український ринок пива та зайняти майже 22% вартості в структурі імпорту пива [1].

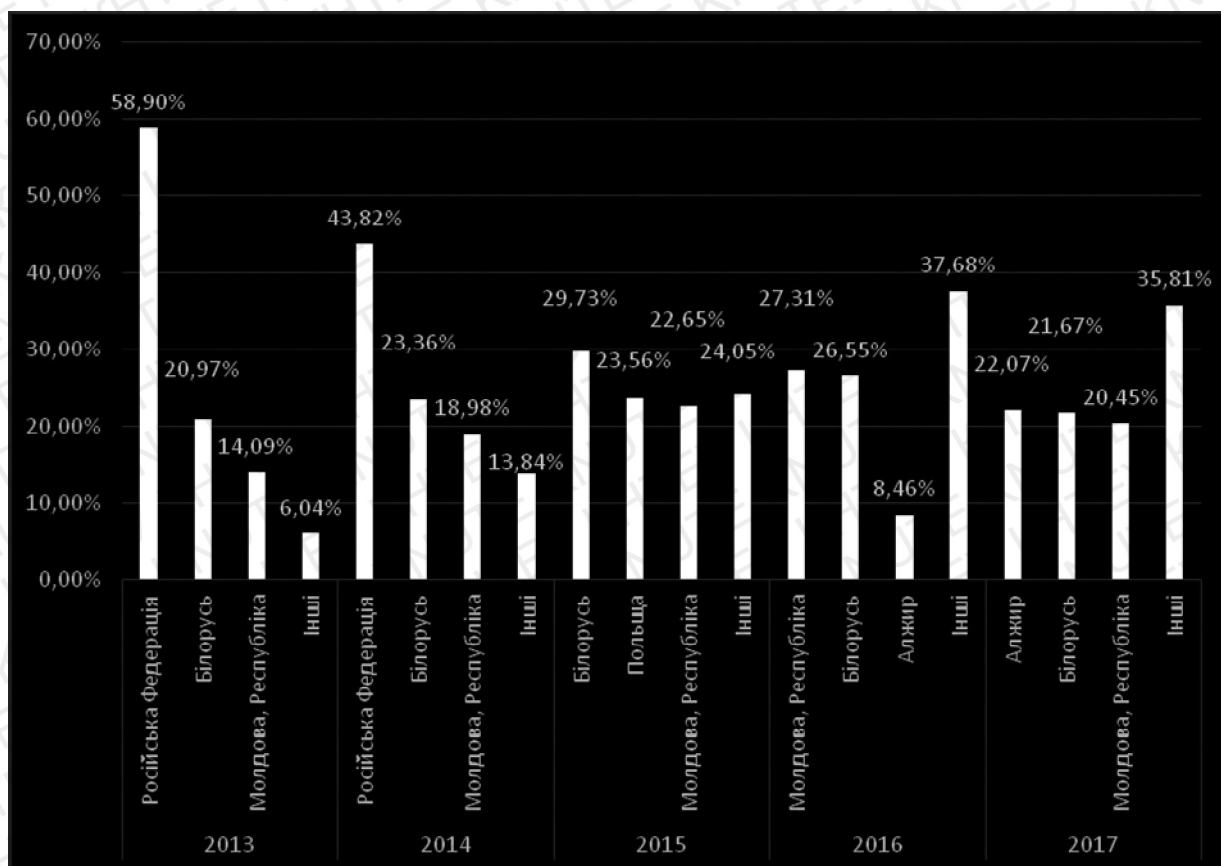


Рис. 1.6 Питома вага вартості експорту пива з окремими країнами - контрагентами в загальному обсязі вартості експорту пива, тис. дол. США [2]

Протягом дослідженого періоду, як видно з рис. 1.6, частка експортованого до Росії пива значно впала, зійшовши нанівець та давши можливість з'явитись на ринку таким країнам як Молдова – 20,45%, Польща – 23,56%, Алжир – 22,07%. Відбулось значне зростання частки Білорусі – до 21,67 % та інших країн – 35,81% [6].

Отже, вітчизняний ринок пива характеризується падінням виробництва із найнижчим показником у 2017 році - 178 млн. дал. та наявністю незначного асортименту пива темного, що не здатен задовольнити потреби споживачів. Основними операторами ринку є великі корпорації, що є власниками дрібного бізнесу - Carlsberg Ukraine, Sun InBev Україна, ТОВ «Перша приватна броварня», ПАТ «Оболонь». Обсяги вітчизняного

виробництва пива зменшилися на 93 млн. дал протягом 2013-2017 р.р., проте частка пива в структурі споживання зросла вдвічі за рахунок імпорту.

Протягом 2013-2017 р.р. частка пива в структурі імпорту товарів виросла на 0,01%, а частка в структурі експорту товарів впала вдвічі - на 0,06%. Значних змін зазнала структура імпорту пива з країнами-контрагентами. Частка бельгійського пива в загальному обсязі імпортного пива в Україні зросла на 21,6% за рахунок зменшення частки німецького на 3,7%, а частки інших країн - на 10%, та падіння частки російського пива до нуля. Дані зміни структури дозволили з'явитись на вітчизняному ринку мексиканському пиву. В структурі експорту вітчизняного пива частка Росії розподілилась між країнами – Алжир – 22,07%, Білорусь – 21,67%, Молдова - 20,45% та інші країни, частка яких в сумі становить майже 36%. Ринок пива проте потребує оновлення та змін. Важливо звернути увагу на асортимент, котрий виробники намагаються максимально розширити, але виключно за рахунок світлих сортів пива. Дана тенденція призвела до того, що темне пиво представлено більшою мірою зарубіжними виробниками. Ринок імпортованого темного пива сьогодні сформований за участі виробників Іспанії, Італії, Австрії, Бельгії, Великої Британії, Данії, Латвії, Нідерландів, Німеччини, США, Франції та Чехії.

## **1.2. Аналіз нормативно-правової бази виробництва та обігу пива**

Законодавством України затверджена політика щодо виробництва, імпорту, експорту, зберігання, реалізації та споживання алкогольних напоїв, в тому числі і пива. Її метою є наповнення державного бюджету, уникнення неконтрольованого обігу алкогольних напоїв та шкідливого впливу на здоров'я людини.

Відповідно до Закону «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» алкогольними напоями є продукти, одержані шляхом

спиртового бродіння цукровмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 0,5 % об., які зазначені у товарних позиціях 2203, 2204, 2205, 2206 (крім квасу живого бродіння), 2208 згідно з УКТЗЕД, та з вмістом спирту етилового 8,5 % об. і більше, які зазначені у товарних позиціях 2103 90 30 00, 2106 90 згідно з УКТЗЕД [7].

Даним законом визначено пиво як насичений діоксидом вуглецю пінистий алкогольний напій із вмістом спирту етилового від 0,5 % об., отриманий під час бродіння охмеленого сусла пивними дріжджами, що відноситься до товарної групи УКТЗЕД за кодом 2203.

Відповідно до статті 1 пиво безалкогольне є насиченим діоксидом вуглецю пінистим напоєм, одержаним під час бродіння охмеленого сусла пивними дріжджами з об'ємною часткою спирту не більш як 0,5 % об., отриманим шляхом діалізу або переривання головного бродіння, або виготовлення пивного сусла зі зниженою часткою сухих речовин у початковому суслі, що відноситься до товарної групи УКТЗЕД за кодом 2202 [7].

Виробництво та обіг алкогольних напоїв, в тому числі пива, регулюється заходами нетарифного регулювання – ліцензуванням. Виробництво та реалізація пива не підлягає патентуванню у зв'язку з втратою чинності Закону України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» [8,9].

Нормативною базою для виробництва пива в Україні є ДСТУ 3888-99. Пиво Загальні технічні умови, що визначає вимоги до його якості. Відповідно до ДСТУ 3888-99 пиво темне фільтроване повинно бути представлене прозорою рідиною, що піниться, без осаду та сторонніх включень, що не властиві пиву. Допускається поява часток білково-дубильних сполук. Аромат - чистий, зброджений, солодовий, з ароматом хмелю, без сторонніх запахів, смак повний солодовий з вираженим присмаком карамельного або паленого солоду, без сторонніх присмаків. Пиво темне нефільтроване повинно бути у



вигляді непрозорої або прозорої з опалесценцією рідини, що піниться. Допускається поява часток білково-дубильних сполук, поява дріжджового осаду. Аромат зброжений солодовий, з ароматом хмелю та дріжджовим відтінком, без сторонніх запахів. Смак солодовий з вираженим присмаком карамельного або паленого солоду, без сторонніх присмаків [10,14].

Імпорт, експорт і торгівля алкогольними напоями можуть здійснюватися суб'єктами господарювання всіх форм власності за наявності ліцензій. Ліцензії на право імпорту, експорту алкогольних напоїв видаються терміном на п'ять років органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України. Плата за ліцензії справляється органом, що видає ліцензії і зараховується до місцевих бюджетів [10,11,12]. Статтею 15 визначено річну плату за ліцензії на право оптової торгівлі виключно пивом для виробників пива з обсягом виробництва до 3000 гектолітрів на рік у розмірі 30000 гривень. Обсяг виробництва розраховується з дня внесення плати за ліцензію до дня внесення наступного платежу.

Ліцензії на право імпорту та експорту алкогольних напоїв видаються терміном на п'ять років органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України. Суб'єкти господарювання, які отримали ліцензії на виробництво або імпорт алкогольних напоїв, здійснюють поставку продукції суб'єктам господарювання оптової і роздрібною торгівлі та іншим українським споживачам за наявності ліцензії на оптову торгівлю.

Ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями видаються уповноваженими Кабінетом Міністрів України органами виконавчої влади за місцем торгівлі суб'єкта господарювання терміном на один рік і підлягають обов'язковій реєстрації в органі доходів і зборів, а у сільській місцевості - в органах місцевого самоврядування.

Зберігання алкогольних напоїв здійснюється в місцях зберігання, внесених до Єдиного реєстру. До Єдиного реєстру вносяться тільки ті місця зберігання алкогольних напоїв, що розташовані за іншою адресою, ніж місце здійснення торгівлі [7,13].

Статтею 15 визначено обмеження щодо продажу пива (крім безалкогольного). Забороняється продаж особами та особам, які не досягли 18 років; у приміщеннях та на території навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, крім ресторанів, що знаходяться на території санаторіїв; у приміщеннях спеціалізованих торговельних організацій, що здійснюють торгівлю товарами дитячого асортименту або спортивними товарами, а також у відповідних відділах (секціях) універсальних торговельних організацій; у закритих спортивних спорудах (крім пива у пластиковій тарі); з торгових автоматів; з рук; у невизначених для цього місцях торгівлі.

Відповідно до статті 11, розлив пива здійснюється виключно у передбачені діючими стандартами скляну тару, металеві банки із харчового алюмінію, полімерні пляшки ПЕТФ, сувенірні пляшки та художньо оформлений посуд із скла, глазурованої кераміки, а також у алюмінієві бочки, бочки із нержавіючої сталі (кеги) та інші види тари згідно з чинною нормативною документацією.

Статтею 1 регламентуються мінімальні оптово-відпускні ціни на алкогольні напої, тобто ціни які визначаються за кодами виробів УКТЗЕД за 1 літр 100-відсоткового спирту [7].

Алкогольні напої, які виробляються в Україні, а також такі, що імпортуються в Україну, позначаються марками акцизного податку в порядку, визначеному законодавством. Відповідно до статті 215 Податкового кодексу України пиво є підакцизним товаром та підлягає сплаті акцизного податку за ставкою 2,78 грн за 1 л. При ввезенні пива на митну територію України акцизний податок обчислюється у національній валюті за офіційним курсом валюти України до іноземною валюти, що встановлюється Національним банком України та діє на 0 годин в день подання митної декларації, відповідно до статті 39 Податкового кодексу України [13, 14].

Статтею 226 Податкового кодексу України визначено, що маркування пива акцизними марками здійснюється за умови вмісту етилового спирту

понад 8,5 % об.. Платники податку забезпечують маркування пива акцизними марками виробленого в Україні або ввезеного на митну територію України.

Зразки марок акцизного податку затверджуються Кабінетом міністрів України. Акцизна марка розміщується таким чином, аби забезпечити її розрив при відкриванні пляшки. На акцизній марці розміщується окремий номер, місяць, рік випуску марки, сума сплаченого акцизного податку за одиницю маркованої продукції [13].

Отже, основними нормативно-правовими актами, що здійснюють регулювання виробництва та обігу пива є Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» та Податковий кодекс України. Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» пиво визначено, як алкогольний напій, котрий підпадає під регулювання державної політики, що стосується алкогольних напоїв. Обіг пива регулюється заходами нетарифного регулювання, а саме ліцензуванням та тарифного – сплатою акцизного податку. Для провадження діяльності, пов'язаної з імпортом, експортом, виробництвом, зберіганням та реалізацією пива необхідно придбати ліцензію та виконувати вимоги законодавства для її збереження, в тому числі, справляти плату за ліцензію. Податковим кодексом пиво з вмістом спирту понад 8,5 % об. визнано підакцизним товаром. Для його виробництва, імпорту та реалізації передбачено сплату акцизного податку за ставкою 2,78 грн за 1 л. Законодавством також визначено обмеження щодо споживання пива окремими категоріями населення та в певних умовах для збереження здоров'я та безпеки громадян. Нормативною базою для виробництва пива в Україні є ДСТУ 3888-99. Пиво Загальні технічні умови, що визначає вимоги до його якості.

### 1.3. Особливості класифікації та маркування пива темного в Україні та світі

Класифікація пива темного та пива загалом має відмінності в кожній країні світу, оскільки зосереджується на сортах та стилях, що традиційно виробляються окремим регіоном. Країни ЄС та Америка надають значення поділу пива на стилі, що відміні за органолептичними характеристиками. Натомість, вітчизняна класифікація більшою мірою базується на способах обробки пива та фізико-хімічних показниках якості.

Українське пиво поділяється на типи: світле, напівтемне, темне. Залежно від масової частки сухих речовин у початковому суслі темне класифікується залежно від її значення, що може коливатись від 11% до 20%. За способом оброблення темне пиво поділяється на фільтроване (пастеризоване та непастеризоване) та нефільтроване (освітлене та неосвітлене) [14].

Загалом світове пиво за способом бродіння поділяється на пиво верхового та низового бродіння. До пива верхового бродіння належить ель (Ale), пшеничне (Weissbier), стаут (Stout), портер (Porter), трапіст (Trappist). До пива низового бродіння належить пілс (Pils), бок (Bock), марцен (Marzen), пиво баварського типу (Piva bavorskeho typu) [15].

Світове темне пиво представлене такими сортами як Ель, Портер та Стаут. Ель є пивом верхового бродіння, що готується за високої температури. Портер – це міцне темне пиво, що володіє насиченим смаком з винним присмаком та глибоким ароматом паленого цукру та солоду. Стаут є найміцнішим видом темного пива з паленим присмаком та горіхово-кавовим ароматом [15,16].

Пиво Чехії поділяється за типами на світле, напівтемне, темне та суміш темного і світлого пива. Чеське пиво класифікується залежно від способу приготування сусла, вмісту алкоголю та кінцевої обробки пива на столове (stolni), розливне (výšerňi), спеціальне (specialni), лагер (lezaky), портер (portery), пиво зі зниженим вмістом алкоголю (se snizenym obsahem

alkoholu), безалкогольне (nealkoholicka), пшеничне (pšeničná), пиво з інших видів зернових ( z jiných obilovin), ароматизоване (ochucena) [16,15].

Бельгійське пиво класифікується за видами бродіння та поділяється на пиво низового бродіння, верхового бродіння, спонтанного бродіння, комбінованого бродіння. За стилями бельгійське пиво поділяється на:

1. Ale (Witbier, Belgian Ale, Saisons)
2. Belgian Strong Ale (Blonde, Dubbel, Tripel, Trappist, Lambic).

Класифікація англійського пива знаходиться в повноваженні організації CAMRA (the Campaign for Real Ale) та зосереджена на елях, що поділяють на: Mild, Bitter, Light Bitters, Pale Ale (IPA), Porter & Stout, Golden Ales, Old Ale, Barley Wine, Scottish Beers [16,17].

Серед німецького пива прийнято виділяти 34 стилі, до яких належать: Pilsner (Pils), Altbier (Alt), Bockbier (Bock, Starkbier, Winterbock, Weihnachtsbock, Weihnachtsbier), Dunkel, Oktoberfestbier-Marzen, Helles (Hell, Helles Lager (bier), Export Helles, Urhelles, Urtyp-Helles, Edelhelles, Spezial Helles), Landbier, Radlermass (Alsterwasser, Radler, Alster), Rauchbier (Bamberger Rauchbier), Schwarzbier (Schwarzpils, Schwarzes Pils), Weissbier, Hefeweizen, Weizenbier, Weisse, Wheat Ale [16,17].

Маркування пива в Україні регулюється Законами України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» та «Про захист прав споживачів», Податковим кодексом України. З липня 2018 року зареєстровано Проект закону про інформацію для споживачів щодо № 8450, що, ймовірно, в майбутньому теж стосуватиметься об'єкта дослідження [17].

Вимоги Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів не поширюються на маркування пива відповідно до Наказу «Про внесення змін до наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 жовтня 2010 року N 487». Також на пиво не поширюються вимоги ДСТУ 4518-2008 «Продукти харчові. Маркування для споживачів. Загальні правила» [18,19,20].

Порівняльний аналіз повноти інформації, обов'язкової до наявності в маркуванні пива, наведено в табл. 1.1. Необхідність інформації відповідно до законодавства відмічено позначкою «+». Вітчизняні вимоги визначено відповідно до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів», «Про захист прав споживачів», ДСТУ 3888-99 [7,52].

Таблиця 1.1

**Порівняльний аналіз обов'язкової інформації для маркування пива в Україні, ЄС та США [7,20-30]**

<b>Інформація</b>	<b>Україна</b>	<b>ЄС</b>	<b>США</b>
Загальна назва продукту	+	+	+
Назва типу пива	+	+	+
Назва, адреса, телефон виробника чи бази розливу	+	+	+
Товарний знак виробника	+	+	+
Місткість, л/дм <sup>3</sup>	+	+	+
Позначення нормативного документа, згідно з яким виготовлено і може бути ідентифіковано пиво	+		
Склад продукту в порядку переваги складників, у тому числі харчових добавок та ароматизаторів	+	+	+
Енергетична цінність або калорійність, кдж/100 г (100 см <sup>3</sup> ) або ккал/100 г(100 см <sup>3</sup> )	+	+	+
Поживна (харчова) цінність, г/100 г (100 см <sup>3</sup> )	+	+	+
Кінцева дата споживання «Вжити до» або дату виробництва (число, місяць, рік) та строк придатності	+	+	+
Масова частка сухих речовин у початковому суслі, %	+		
Дані щодо вмісту алкоголю/спирту, не менше, % об.;	+	+	+
Умови зберігання	+	+	+
Знак відповідності (за наявності)	+		
Напис «Пастеризоване» – для пастеризованого пива; - напис «Безалкогольне» - для безалкогольного пива	+	+	+
Номер партії	+		
Масова частки сухих речовин у початковому суслі	+	+	+
Інформація щодо впливу на здоров'я (health claims)	+	+	+
Інформація щодо алергенів		+	+
Інструкція щодо зберігання та споживання	+	+	+
Інформація про наявність/відсутність ГМО	+	+	+
Географічна назва місця виготовлення	+	+	+

Отже, найповнішими є вимоги до повноти маркування пива темного в Україні, проте вони не включають позначення інформації щодо наявності у складі алергенів. Маркування ЄС та США, натомість, не вимагає наявності інформації щодо нормативного документу та масової частки сухих речовин у початковому суслі.

Відповідно до європейського законодавства алкогольними напоями є рідини, що містять етиловий спирт, швидко всмоктуються травними шляхами, мають вплив на фізичний та психологічний стан людини. Пиво входить до переліку найбільш поширених алкогольних напоїв у країнах ЄС.

Оскільки алкогольні напої різняться вмістом спирту, їх міцність виражають у відсотках об'ємних та розраховують за вмістом чистого етанолу, що міститься в 100 мл напою за температури 20°C. Регламент ЄС 1169/2011 вимагає надавати споживачеві інформацію щодо міцності пива у числовому виразі із позначкою «% vol» або «alc». Дана вимога стосується пива міцністю більш, ніж 1,2 % об., а також зобов'язує зазначати харчову цінність, склад продукту та наявність специфічних компонентів – алергенів. Регламент не зобов'язує зазначати термін придатності пива міцністю від 10% об [21-29].

Пиво міцністю понад 1,2 % об. повинно містити в маркуванні застереження щодо впливу на здоров'я (health claims) у будь-якій допустимій в ЄС формі. За наявності Застереження щодо впливу на здоров'я дозволено подавати інформацію щодо зниженого вмісту алкоголю, відсутності алкоголю, зниженої енергетичної цінності пива [30].

Додатково країни-члени ЄС можуть наносити інформацію, відповідно до національного законодавства. Маркування пива в ЄС передбачає розміщення інформації щодо вмісту генетично-модифікованих організмів за наявності їх понад 0,9% відповідно до статті 13 Директиви 1829/2003 [21-24].

Законодавством США регламентується обов'язкове нанесення на маркування пива застереження щодо впливу на здоров'я людини, включаючи інформацію щодо урядового застереження. За міцності понад 0,5% об. також

застереження щодо небезпеки споживання алкоголю під час вагітності, що може спричинити появу вроджених вад дитини; застереження щодо погіршення здатності водити автомобіль, працювати з машинами та щодо можливого погіршення здоров'я [27,30].

Отже, відповідно до традицій пивоваріння окремої країни класифікації пива відрізняються, базуючись на типах та стилях, однак традиційно пиво поділяється залежно від сировини на світле, темне, напівтемне, залежно від способів обробки на фільтроване (пастеризоване і непастеризоване) та нефільтроване (освітлене і неосвітлене), залежно від масової частки сухих речовин у початковому суслі та вмісту спирту.

Відмінностями дослідженого законодавства щодо маркування пива є характер подачі інформації стосовно переліку обов'язкових написів та необхідність нанесення окремої інформації, залежно від вмісту спирту в пиві. Найповнішими є вимоги до повноти маркування пива темного в Україні, проте вони не включають позначення інформації щодо наявності у складі алергенів. Оскільки вимоги ДСТУ не є обов'язковими до застосування, пиво в Україні реалізується за наявності інформації, визначеної законами «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» та «Про захист прав споживачів». Дана інформація включає загальну та власну назву пива, знак для товарів, дані про номінальну кількість, позначку про наявність у складі генетично модифікованих організмів, інформацію про виробника та особу, що приймає претензії, дату виготовлення, про умови зберігання, строк придатності, вміст спирту, вміст цукру, позначення нормативного документу, Маркування в ЄС та США вимагає наявності інформації, аналогічної вітчизняним вимогам, за винятком, інформації щодо нормативного документу та номеру партії. Невід'ємною складовою маркування є відомості про наявність алергенів, в якості яких у пиві виступають ячмінь та дріжджі. В Україні на даний час немає обов'язку зазначати інформацію щодо наявних в пиві алергенів, проте найближчим часом дана вимога може почати діяти.



#### 1.4 Чинники формування якості та конкурентоспроможності пива темного

Конкурентоспроможність товару залежить від здатності задовольняти потреби споживача, оскільки характеризується корисним ефектом від споживання товару за певних витрат на придбання та використання товару. Корисний ефект від споживання присутній за умови відповідної якості товару, а тому якість пива темного має прямий вплив на його конкурентоспроможність [31, 32].

Якість знаходиться під впливом чинників, що як передують, так і слідують технологічному процесу виробництва. Якість пива темного залежить від характеристик сировини, технологічного процесу виробництва та забезпечення її збереження після формування (рис.1.7).

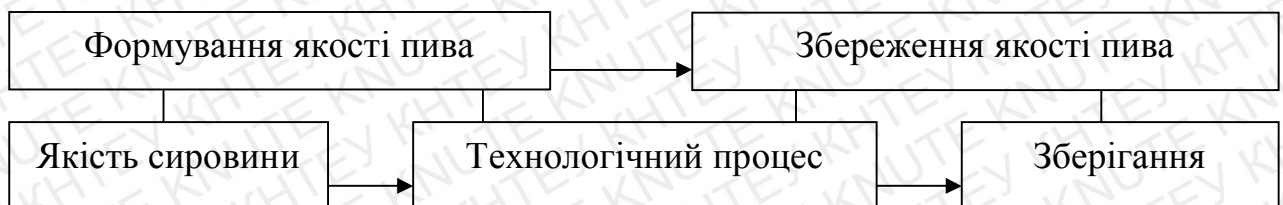


Рис. 1.7 Чинники формування якості пива темного

Чинниками формування якості товару є якість та рецептурна поєднуваність сировинних компонентів. Якість пива темного залежить від загальної жорсткості води, активності та характеру бродіння дріжджів, якості хмелю та комплексу характеристик, що визначають властивості солоду – ферментна активність, вологість, вміст білків, зрілість, відсоток проростання, відсутність пошкоджень, захворювань, шкідників, залишків хімічних речовин та заражень грибами роду *Fusarium*. Саме від солоду залежить колір пива, а тому його відповідність є ключовою для пива темного [33,34].

Технологічний процес його виробництва, що характеризується послідовністю технологічних операцій та їх чіткою регламентованістю. На етапі виробництва закладається потенціал до збереженості пива.

В процесі виробництва пива відбувається формування його властивостей, що після отримання готового продукту оцінюватимуться за показниками якості. Колір відрізняє типи пива – світле та темне та. Також кожен сорт характеризується окремим відтінком напою. Відмінність кольору кожного типу пива формується залежно від солодової складової - затору. Під час приготування солоду утворюються меланоїдини, що забарвлюють пиво у відповідний колір. Також на колір впливають процес приготування затору та окислювальні процеси, що при цьому відбуваються.

Смак та аромат залежать від якості хмелю та вивільнюються в пиво завдяки впливу спирту. Ефірні олії та леткі продукти бродіння формують аромат. Приємний пивний смак із гармонійною хмелевою гіркотою забезпечуються шляхом забезпечення відповідного вмісту вуглекислого газу, що утворюється під час бродіння, та врівноваженого рівня рН [35,36].

Гіркота пива залежить від збереження поліфенолів під час виробництва та додається дріжджами за умови їх достатньої активності. Гармонійність смаку, аромату та хмелевої гіркоти забезпечується повним зброджуванням пива та термічною обробкою [37,38].

Після формування якості пива важливу роль відіграє її збереження в процесі імпорту. Даний процес є тривалим з точки зору часових показників та характеризується нестабільністю умов зовнішнього середовища і значним фізичним впливом ззовні. Температурна обробка пива та вміст спирту закладають потенціал до збереженості пива в процесі зберігання [37,39].

Конкурентоспроможність товару є інтегральним та динамічним поняттям. Визначається як сукупність властивостей, що забезпечує перевагу товару над товарами конкурентів та сприяє успішному збуту на ринку. Конкурентоспроможність пива темного характеризується його споживчими властивостями або ж корисним ефектом від споживання та ціною споживання, що є витратами на придбання і використання товару

Чинники формування конкурентоспроможності включають: (рис.1.8)



Рис. 1.8 Чинники формування конкурентоспроможності [32].

Конкурентоспроможність товару значно залежить від ринкової позиції підприємства виробника та його іміджу. Оцінка конкурентоспроможності відбувається з огляду вимог споживачів до товару та вагомості показників, що є ключовими при його виборі потенційними споживачами.

Отже, конкурентоспроможність як складне та динамічне поняття знаходиться під впливом таких чинників як формування вимог до товару та характеристики функціональних, естетичних та економічних показників. Конкурентоспроможність прямо залежить від якості пива темного, що формується залежно від якості сировини, її злагоженості, збалансованості та технологічного процесу виробництва із закладенням потенціалу до зберігання продукту, та зазнає змін в процесі імпорту, який характеризується значною тривалістю та сукупністю впливів здійснюваних на пиво.

### 1.5. Організація імпорту пива темного

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» імпорт – це купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами [40].

Організація імпорту підприємством здійснюється за схемою (рис. 1.9)

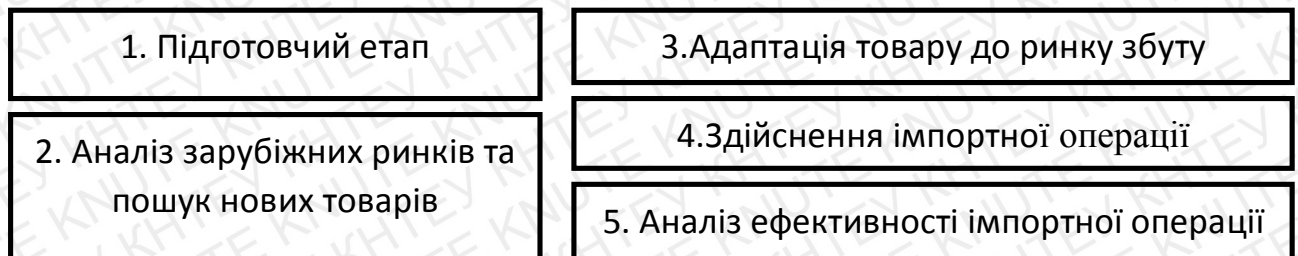


Рис.1.9 Загальна схема здійснення імпорту пива [41].

Перед початком провадження імпортової діяльності відбувається постанова підприємства на облік в митних органах України і відкриття в банку валютного рахунку. Оскільки імпорт алкогольних напоїв, до яких належить пиво, підлягає ліцензуванню, відбувається отримання річної ліцензії на імпорт із сплатою її вартості.

На підготовчому етапі організації імпорту створюється відділ імпорту або окремі посади для спеціалістів. Робота відділів підприємства щодо постачання та збуту, орієнтована на національний ринок, відрізняється від роботи з іноземними контрагентами, тому в процесі організації імпорту відбувається створення відповідних штатних одиниць.

Здійснення діяльності з імпорту передбачає початок нових ділових стосунків. З метою їх налагодження проводиться активний пошук постачальників товару, який супроводжується дослідженням ринку,

розробкою стратегії або пасивний – постачальники самостійно представляють пропозиції імпортеру.

Пошук пива та постачальників здійснюється на міжнародних виставках та ярмарках, що є місцем демонстрації товарів, призначених переважно для експорту. При виборі постачальників відбувається оцінка потенційних партнерів за методами, що дозволяють врахувати ключові принципи, важливі для організації імпорту. Методи оцінки потенційних партнерів наведені на рис. 1.10

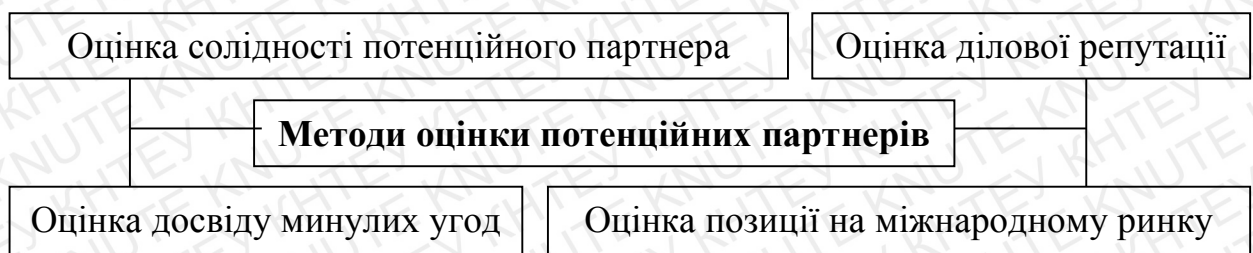


Рис. 1.10 Методи оцінки потенційних партнерів [41].

При виборі конкретного пива для імпорту оцінюється вже існуючий попит на актуальному ринку збуту; пропозиція, представлена різними джерелами; вимоги зарубіжних та вітчизняних споживачів до товару; форми і методи торгівлі; перспективи розвитку ринку; наявність даного та аналогічного товару у конкурентів [42].

При імпорті пива майже не постає питання вибору країни-постачальника, оскільки для продажу на вітчизняному ринку обирається імпортне пиво, що виробляється окремими регіонами та є автентичним. Проте, важливо оцінити характер існуючих торговельно-політичних відносин та економічні показники потенційної країни експорту.

Після обрання контрагента розпочинається переговорний процес та підписання зовнішньоторговельного контракту. Переговорний процес у формі ділової переписки або особистої зустрічі включає визначення термінів та умов постачання товару, методів оплати, порядку вирішення питань, пов'язаних з якістю товару, планових обсягів замовлень.

Поставки товару здійснюються за умовами Incoterms® 2010 відповідно до домовленостей. Оплата товару зазвичай починається з авансового платежу (передплати) та в ході ведення ділових відносин замінюється на платіж у кредит (післяплата) протягом різного терміну після поставки товару.

Після підписання обома сторонами контракту із постачальником узгоджується замовлення та продавець починає підготовку товару для імпорту. Відбувається підготовка товаросупровідних документів, які постачальник зобов'язується передати імпортеру (див. дод. А):

- інвойс;
- пакувальний лист;
- сертифікат якості та декларація виробника;
- сертифікат про походження товару;
- санітарний сертифікат (health certificate);
- транспортний документ (CMR, коносамент/морська накладна);
- прайс-лист та комерційну пропозицію.

Оформлення EX (Export declaration) є обов'язком постачальника і засобом підтвердження вартості пива при проходженні митного контролю. Для підтвердження країни походження європейського пива та отримання преференції використовується сертифікат EUR.1. Імпортні вантажі підлягають страхуванню від ризиків, з якими пов'язані імпортні операції. Страхування здійснюється страховими компаніями за ініціативною імпортера навіть при включенні страхового платежу до вартості товару за умовами Incoterms® 2010 [43,44].

В Україні підлягає реалізації товар за умови наявності маркування українською мовою. Дане маркування повинно бути на товарі в момент перетину кордону. Марка акцизного податку – підтверджує сплату акцизного податку та легальність ввезення та реалізації пива на митній території України. Імпортер замовляє марки акцизного податку в органах ДФС для пива із вмістом етилового спирту понад 8,5 % об. та забезпечує розміщення

марок на пакованні з пивом шляхом передачі іноземному контрагенту. Марки належать до документів суворої звітності та їх вартість включається до ціни реалізації [43]. ТОВ «Сільпо-Фуд» здійснює імпорт пива за схемою, зображеною на рис. 1.11.



Рис. 1.11. Схематичне зображення імпортової операції

Отже, імпортом є купівля українськими суб'єктами ЗЕД в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України. Організація імпорту починається із реєстрації підприємства на облік в митних органах України і відкриття в банку валютного рахунку. Відбувається створення нових ділових стосунків шляхом укладення імпортного контракту про постачання товарів. При підписанні контракту зазначаються умови поставки товарів за Incoterms® 2010 та методи оплати товару. Пошук товару та постачальників здійснюється на міжнародних виставках та ярмарках. Перед ввезенням конкретного виду пива оцінюється вже існуючий попит та потенціал на вітчизняному ринку. Постачальник готує товар та пакет товаро-супровідних документів (інвойс, пакувальний лист, сертифікат якості та декларацію виробника, сертифікат про походження товару, санітарний сертифікат (health certificate), транспортний документ (CMR, коносамент), прайс-лист та комерційну пропозицію, експортну митну декларацію та сертифікат EUR.1.

## РОЗДІЛ 2

### ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПИВА ТЕМНОГО

#### 2.1 Організація, об'єкти та методи дослідження

Товарознавчі дослідження пива відбуваються за загальною схемою (рис. 2.1), що включає основні етапи проведення дослідження.



Рис. 2.1 Загальна схема проведення досліджень

Для дослідження було обрано зразки, опис яких подано в табл. 2.1.

Зразки для порівняння було досліджено на різних етапах зберігання – через 8 та 16 тижнів від дати виготовлення. При цьому було змодельовано типові маніпуляції, що відбуваються з товаром при імпорті. До таких належать - зберігання при мінімальних та максимальних допустимих температурах протягом доби, що впливає на пиво аналогічно температурі повітря при зберігання в теплу та холодну пору року, струшування та



перевертання пляшки, що відбувається при транспортуванні та навантажувально-розвантажувальних роботах.

Таблиця 2.1

### Характеристика дослідних зразків пива темного

Зразок	Назва, характеристика пива	Термін зберігання на момент дослідження	Стиль та країна походження
Зразок № 1	Guinness original, темне пастеризоване (фільтроване), 5 % об.	8 тижнів	Ірландський сухий стаут (Irish Dry Stout), Ірландія
Зразок № 2		16 тижнів	
Зразок № 3	Prior 8 St Bernardus, Belgian strong ale. Trappist Abbey Dubbel пастеризоване (фільтроване), 8 % об.	8 тижнів	Бельгійський дуббель (Style Abbey Dubbel) Броварня Св.Бернард, Вату, Бельгія
Зразок № 4		16 тижнів	
Зразок № 5	Trappistes Rochenfort 10 (нефільтроване), 11,3 % об.	8 тижнів	Бельгійський міцний ель (Abbey Quadrupel / Abt), зварений трапістами Аббатства Рошфор, Бельгія
Зразок № 6		16 тижнів	

Проведено оцінку відповідності маркування зразків вимогам Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» та Закону України «Про захист прав споживачів».

Оцінка динаміки зміни якості досліджуваних зразків відбувалась за нормованими показниками якості, визначеними ДСТУ 3888-99 «Пиво. Загальні технічні умови». Значення показників якості досліджено в лабораторних умовах за допомогою органолептичної оцінки та інструментального аналізу і переведено у числове значення за шкалою оцінювання пива [45].

За допомогою сенсорного аналізу досліджено органолептичні показники якості пива темного. До таких належить зовнішній вигляд (що

включає прозорість), смак (в тому числі хмелева гіркота), аромат, піноутворення (висота піни та піностійкість). Визначення органолептичних показників якості проведено за вимогами, встановленими міждержавними стандартами [46].

Зовнішній вигляд пива в пляшках оцінюється візуально. Прозорість пива визначається як відсутність помутнень та сторонніх включень. Оцінюється прогляданням закритих пляшок з пивом при перевертанні в контрольному світлі. Смак та аромат оцінюються органолептично одразу після наливання в дегустаційний келих за температури  $12 \pm 2$  °С. Дослідження висоти піни полягає у її вимірюванні в мм при наливанні. Піностійкість визначається за обсягом часу до появи просвіту в піні [46].

За допомогою інструментальних методів дослідження проведено визначення змін кольору, кислотності, вмісту спирту. Кислотність визначається методом титрування. Сутність методу полягає в нейтралізації всіх кислот та кислих солей, що містяться в пиві, розчином гідроксиду натрію. Закінчення реакції встановлюється за зміною забарвлення фенолфталеїну [47].

Сутність методу визначення кольору полягає у візуальному порівнянні інтенсивності забарвлення досліджуваного пива з кольором розчину йоду різної концентрації [48].

Визначення вмісту спирту проводиться рефрактометричним методом. Метод заснований на визначенні показника заломлення за допомогою занурювального рефрактометра та визначення щільності пива пікнометром з подальшим обрахунком з використанням формул [49].

Для проведення порівняння та оцінки конкурентоспроможності визначено інтегральні показники якості дослідних зразків. Значення показників якості подано у безрозмірному вигляді за формулою (2.1) [31,32]:

$$P_i = \frac{P_i - P_{i.б.}}{P_{i.ем.} - P_{i.бр.}}, \quad (2.1)$$

де,  $P_i$  –  $i$ -й показник якості в безрозмірному вигляді (відносний показник);

$P_{1.бр.}$  – бракувальне (найгірше допустиме) значення  $i$ -го показника;

$P_{1.ет.}$  - еталонне (найкраще можливе) значення  $i$ -го показника.

Інтегральний показник якості розраховано за формулою (2.2):

$$Q = \sum_{i=1}^n a_i P_i, \quad (2.2)$$

де  $a_i$  – коефіцієнт вагомості  $i$ -го показника;

$P_i$  – відносний показник якості;

$n$  – число оцінюваних показників.

Інтегральний показник відносної конкурентоспроможності розраховано за формулою (2.3):

$$, \quad (2.3)$$

де  $Q_{досл.}$  – інтегральний показник якості дослідного зразка;

$Q_{конк.}$  – інтегральний показник якості конкуруючого (базового) зразка;

$C_{досл.}$  – цінова характеристика дослідного зразка;

$C_{конк.}$  – цінова характеристика конкуруючого (базового) зразка.

## 2.2. Товарознавча оцінка пива темного

### 2.2.1. Оцінка пакування та маркування пива темного

Пакування має першочергове значення для захисту товару від впливу зовнішнього середовища. Саме завдяки відповідним типам упаковки зберігається якість товару. Пиво як живий продукт, що продовжує доброджувати у пляшці, вимагає від пакування інертності та захищеності від впливу навколишнього середовища – кисню та ультрафіолетового

випромінювання. Найкращим пакуванням для темного пива є затемнена скляна тара. Всі дослідні зразки поміщені в затемнені скляні пляшки.

Дані щодо відповідності маркування дослідних зразків вимогам статті 11 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» представлено в табл. 2.2 та щодо вимог статті 15 Закону України «Про захист прав споживачів», представлено в табл. 2.3 [7,52].

Таблиця 2.2

## Відповідність маркування вимогам законодавства [7]

Інформація	Зразок № 1,2 Guinness original Stout	Зразок № 3,4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel	Зразок № 5,6 Trappistes Rochenfort 10
Загальна та власна назва виробу	Пиво темне пастериз. Guinness original	Пиво темне пастериз. Prior 8 St Bernardus,	Trappistes Rochenfort 10
Найменування виробника	Brouwerij Martens N.V	Brouwerij ST.Bernard	Brasserie de Rochefort
Знак для товарів і послуг			
Географічна назва місця вироблення	Brouwerij, Reppelerweg 1, 3950 Bocholt, Belgium	Trappistenweg 23, Watou, Belgium 8978	Abbaye Notre-Dame B-5580 Rochefort, Belgium
Вміст спирту, % об	5,0	8,0	11,5
Штриховий код	присутній		
Дата виготовлення	кінцева дата споживання та термін придатності		

Маркування всіх дослідних зразків відповідає вимогам Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів».

Маркування дослідних зразків №1, №2 Guinness original Stout не відповідає вимогам Закону України «Про захист прав споживачів», відсутня інформація про найменування та місцезнаходження представника, що приймає претензії від споживачів. Маркування дослідних зразків №3, №4

Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel, №5, №6 Trappistes Rochenfort 10 відповідає вимогам Закону України «Про захист прав споживачів».

Таблиця 2.3

**Відповідність маркування вимогам законодавства [52]**

<b>Інформація</b>	<b>Зразок № 1,2 Guinness original Stout</b>	<b>Зразок № 3,4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel</b>	<b>Зразок № 5,6 Trappistes Rochenfort 10</b>
<b>Дані про кількість та умови використання</b>	330 мл, заборона щодо вживання окремими категоріями населення		
<b>Позначка про наявність ГМО</b>	Без ГМО		
<b>Назва та адреса представника, що приймає претензії</b>	відсутнє	ТОВ «СІЛЬПО-ФУД», вул. Бутлерова, 1	

Отже, маркування досліджених зразків представлено українською мовою, зразки із вмістом спирту понад 8,5 % об., мають марки акцизного податку встановленого законодавством зразка. Маркування зразків № 1 та №2 Guinness original Stout не відповідає вимогам Закону України «Про захист прав споживачів» через відсутність даних щодо представника, котрий приймає претензії. Маркування зразків №3 та №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel, №5 та №6 Trappistes Rochenfort 10 відповідає вимогам Законів України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» та «Про захист прав споживачів».

### **2.2.2. Дослідження органолептичних показників**

Оцінка якості пива продовжується дослідженням органолептичних показників якості. Результати проведення дослідження зовнішнього вигляду, смаку та аромату наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

## Результати проведення дослідження зовнішнього вигляду, смаку та аромату пива темного

№ зразка	Прозорість	Бали	Смак	Бали	Аромат	Бали	Хмелева гіркота	Бали
Зразок №1	прозора, однорідна піниста рідина з блиском без осаду, сторонніх включень	3	повний, солодовий, без сторонніх присмаків, не дуже гармонійний	4	чистий хмелевий, ячмінний, свіжий, виразний, солодкуватий,	4	Чиста, хмелева, м'яка, злагоджена	5
Зразок №2	прозора, однорідна піниста рідина з блиском без осаду, сторонніх включень	3	повний, солодовий, без сторонніх присмаків, не дуже гармонійний	4	чистий хмелевий, ячмінний, свіжий, виразний, солодкуватий,	4	Чиста, хмелева, м'яка, злагоджена	5
Зразок №3	прозора, однорідна піниста рідина з дріжджовим осадом, без сторонніх включень	3	повний, насичений, шоколадно-чорносливо-зерновий, гармонійний	5	чистий, свіжий, хмелевий, з гіркотою, відтінками сухофруктів солодкуватий,	4	Чиста, хмелева, м'яка, злагоджена	5
Зразок №4	прозора, однорідна піниста рідина з дріжджовим осадом, без сторонніх включень	3	повний, насичений, шоколадно-чорносливо-зерновий з хлібним присмаком, гармонійний	5	чистий, свіжий, хмелевий, солодовий, виразний, солодкуватий, з відтінками сухофруктів, без гіркоти	4	Чиста, хмелева, м'яка, злагоджена	5
Зразок №5	прозора, однорідна піниста рідина з дріжджовим осадом, без сторонніх включень	3	яскраво виражений карамельний. Смак з менш помітними відтінками сухофруктів	5	відмінний, чистий, свіжий, виразний солодкуватий, з відтінками сухофруктів, з сильною гіркотою	4	Чиста, хмелева, м'яка, злагоджена	5
Зразок №6	прозора, однорідна піниста рідина з дріжджовим осадом, без сторонніх включень	3	повний, солодовий, яскравий карамельний смак, насичений, з відтінками сухофруктів, не дуже гармонійний	4	відмінний, чистий, свіжий, виразний, солодкуватий, з відтінками сухофруктів, з легкою гіркотою	4	Чиста, хмелева, м'яка, злагоджена	5

За аналізом проведених досліджень зовнішнього вигляду, смаку та аромату пива темного (табл. 2.4) можна зробити висновок про наявність у зразках №3, №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів та 16 тижнів, №5 та №6 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів та 16 тижнів дріжджового осаду, що допускається та свідчить про доброджування пива в плящі. Смак дослідних зразків №1 та №2 Guinness original Stout 8 тижнів та 16 тижнів відрізняється недостатньою гармонійністю. Смак зразка №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів в порівнянні із зразком №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів відмінний наявністю зернового та хлібного присмаку, що є результатом діяльності дріжджів. Смак зразка №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів в порівнянні із зразком №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів втратив гармонійність, став більш насиченим та набув яскравішого характеру присмаку сухофруктів. У всіх дослідних зразків спостерігається стабільний збалансований чистий та виразний аромат та м'яка, злагоджена хмелева гіркота. Зміни, що відбулись зі зразками, спричинені дією кисню та доброджуванням пива у плящі та вивітрюванням хмелю і можуть також позитивно впливати на смак та аромат пива, роблячи його більш гармонійним та ніжним. Різноманітність набутих присмаків залежить від виду сорту, країни походження хмелю та властивостей солоду [36, 37, 38].

Всі дослідні зразки за показниками прозорість, смак, аромат, та хмелева гіркота відповідаються вимогам ДСТУ 3888-99.

Результати дослідження висоти та стійкості піни дослідних зразків пива наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

## Результати проведення дослідження висоти та стійкості піни

Зразок	Висота, мм	Стійкість піни, хв	Бали
Зразок №1 Guinness original Stout 8 тижнів	40 мм	3 хв	4
Зразок №2 Guinness original Stout 16 тижнів	30 мм	3 хв	3
Зразок №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів	50 мм	4 хв	5
Зразок №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів	45 мм	3 хв	4
Зразок №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів	60 мм	3 хв	4
Зразок №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів	55 мм	2 хв	3
Вимоги ДСТУ 3888-99	≥ 30 мм	≥ 2 хв	-

За результатами аналізу висоти та стійкості піни (табл. 2.5) встановлено, що для зразків №2 Guinness original Stout 16 тижнів, №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів та №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів характерне зниження тривалості стійкості піни в порівнянні із зразками №1 Guinness original Stout 8 тижнів, №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів та №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів на 1 хв та зниження висоти піни на 5-15 мм. Зниження якості піни відбувається внаслідок виділення летких продуктів бродіння, що продовжується при товарорусі. При перевищенні їх концентрації, порушується рівновага речовин, якість піни та її стійкість [39, 50, 51].

Всі дослідні зразки за показником піностійкість відповідаються вимогам ДСТУ 3888-99.

Отже, за даними аналізу органолептичних показників якості пива темного, визначено, що відбулись зміни смаку зразка №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів в порівнянні із зразком №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів, а саме: втрата гармонійності, набуття яскравішого та насиченого характеру присмаку сухофруктів. Також зміни смаку характерні для зразка №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів і порівнянні зі зразком



№3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів, що полягають у появі зернового та хлібного смаку. Аромат, прозорість та хмелева гіркота дослідних зразків не зазнали значних змін. Всі дослідні зразки за органолептичними показниками якості відповідають вимогам ДСТУ 3888-99. Основними причинами таких змін органолептичних показників якості пива є фізико-хімічні та біохімічні процеси, що активізуються під дією ферментів, кисню, йонів металів, ультрафіолетових променів. Зміни смаку та аромату зумовлені окисненням поліфенолів, вивітрюванням хмелю та доброджуванням пива в пляшці. Піна зазнала змін під впливом накопичених летких продуктів бродіння, що за високих концентрацій погіршують рівновагу речовини.

### 2.2.3. Дослідження фізико-хімічних показників

З фізико-хімічних показників визначали зміну кольору, кислотності, масової частки сухих речовин у початковому суслі, вмісту спирту.

Результати визначення кислотності наведено в табл. 2.6

Таблиця 2.6

#### Результати визначення кислотності у дослідних зразках, см<sup>3</sup> моль/дм<sup>3</sup>

Зразок	Кислотність, см <sup>3</sup> моль/дм <sup>3</sup> гідроксиду натрію на 10 см <sup>3</sup> пива
Зразок №1 Guinness original Stout 8 тижнів	3,7
Зразок №2 Guinness original Stout 16 тижнів	4,2
Зразок №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів	3,9
Зразок №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів	4,5
Зразок №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів	3,9
Зразок №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів	4,7
Вимоги ДСТУ 3888-99	3,6 - 5,5

За результатами дослідження кислотності (табл 2.6) встановлено, що в зразках зразків №2 Guinness original Stout 16 тижнів, №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів та №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів відбулось зростання кислотності на 0,5-0,8 моль/дм<sup>3</sup>. Зростання кислотності пива відбувається через зміни мінерального складу напою та осадження солей кальцію, що містяться у воді, з якої пиво виробляється. Зростання кислотності в допустимих стандартом межах не є ознакою псування. Всі дослідні зразки за показником кислотність відповідаються вимогам ДСТУ 3888-99.

Проведено оцінку кольору пива. Результати визначення кольору наведено в табл. 2.7

Таблиця 2.7

### Результати визначення кольору, см<sup>3</sup>

Зразок	Колір, см <sup>3</sup> моль/дм <sup>3</sup> розчину йоду на 100 см <sup>3</sup> води
Зразок №1 Guinness original Stout 8 тижнів	4,7
Зразок №2 Guinness original Stout 16 тижнів	5,4
Зразок №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів	5,0
Зразок №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів	6,2
Зразок №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів	5,6
Зразок №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів	7,3
<b>Вимоги ДСТУ 3888-99</b>	<b>≥4,0</b>

Дослідження динаміки кольору пива (табл. 2.7) свідчить про потемніння зразків №2 Guinness original Stout 16 тижнів, №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів та №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів в порівнянні із зразками №1 Guinness original Stout 8 тижнів, №3 Prior 8 St Bernardus Trappist

Ab. Dubbel 8 тижнів та №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів відповідно, впродовж товароруху. Зміна кольору пива на 0,7 - 1,2 одиниць, а саме потемніння, спричинене Реакцією Майярда та супроводжується меланоїдиноутворенням. Також темнішого кольору пиво набуває внаслідок окиснення поліфенолів, що відбувається в присутності кисню за підвищеної температури зберігання. Дана зміна виступає індикатором відповідності умов зберігання темного пива.

Всі дослідні зразки за показником колір відповідаються вимогам ДСТУ 3888-99.

Дані щодо вмісту спирту етилового та масової частки сухих речовин в початковому суслі в дослідних зразках наведено в табл. 2.8

Таблиця 2.8

**Вміст спирту етилового (% об) та масової частки сухих речовин в початковому суслі (%)**

<b>Зразок</b>	<b>Масова частка сухих речовин в початковому суслі, %</b>	<b>Вміст спирту, % об</b>
<b>Зразок №1 Guinness original Stout 8 тижнів</b>	12,3	5,0
<b>Зразок №2 Guinness original Stout 16 тижнів</b>	12,3	5,0
<b>Зразок №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів</b>	17,1	8,0
<b>Зразок №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів</b>	17,1	8,0
<b>Зразок №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів</b>	18,0	11,5
<b>Зразок №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів</b>	18,0	11,5
<b>Вимоги ДСТУ 3888-99</b>	11,0-20,0	≥2,8

В усіх досліджених зразках вміст спирту та масової частки початкового суслу не зазнали змін. Значення показників відповідає даним, наведеним в маркуванні зразків та вимогам ДСТУ 3888-99 [13].

Отже, за результатами дослідження фізико-хімічних показників якості пива темного виявлено, що в процесі зберігання зросли показники кислотності (на 0,5-0,8 одиниць) та кольору (на 0,7-1,2 одиниць) зразків №2 Guinness original Stout 16 тижнів, №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів та №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів в порівнянні із зразками №1 Guinness original Stout 8 тижнів, №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів та №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів відповідно. Встановлено, що для усіх зразків характерне зростання кислотності при зберіганні, відбувається через зміни мінерального складу напою та осадження солей кальцію, що містяться у воді. Потемніння зразків відбулось внаслідок реакції Майярда, що супроводжується меланоїдиноутворенням та окисненням поліфенолів. В усіх досліджених зразках вміст спирту та масової частки початкового суслу є стабільним і відповідає інформації, наведеній в маркуванні та вимогам нормативної документації. Всі дослідні зразки за фізико-хімічними показниками якості відповідають вимогам ДСТУ 3888-99.

Досліджені зразки №1 Guinness original Stout 8 тижнів та №2 Guinness original Stout 16 тижнів не відповідають вимогам Закону України «Про захист прав споживачів» через неповне маркування, а саме: відсутність даних щодо представника, котрий приймає претензії від споживачів. Дані зразки за органолептичними та фізико-хімічними показниками відповідають вимогам ДСТУ 3888-99. Зразки №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів, №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів, №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів, №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів відповідають вимогам до маркування Законів України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» та «Про захист прав споживачів», за

органолептичними та фізико-хімічними показниками відповідають вимогам ДСТУ 3888-99.

### 2.3. Оцінка конкурентоспроможності пива темного

Конкурентоспроможність пива темного із визначенням інтегрального показника конкурентоспроможності підлягає оцінці за схемою наведеною на рис. 2.2. [31, 32].

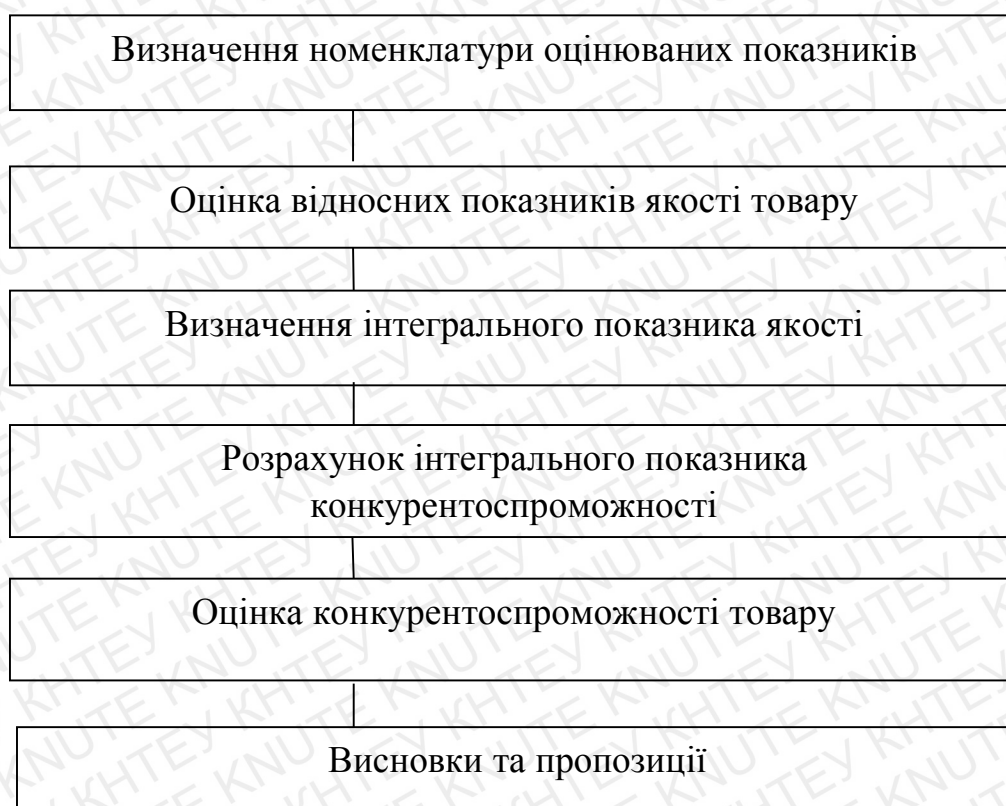


Рис. 2.2. Схема оцінки конкурентоспроможності товару

В процесі тривалого товароруху пиво як живий продукт схильне змінювати свої властивості та втрачати якість, що негативним чином може впливати на конкурентоспроможність товару. Протягом імпорту, що передбачає термін тривалістю щонайменше 30 днів постачання, відбуваються зміни якості, що характеризується зміною органолептичних та фізико-хімічних показників.

Визначення конкурентоспроможності досліджених зразків було проведено відповідно до конкурентоспроможності базового зразка, що обрано за найвищим інтегральним показником якості.

Для оцінки конкурентоспроможності відібрано показники, що оцінюються споживачами при вживанні пива темного та відіграють ключову роль для подальшого вибору зразка як об'єкта споживання. Обрано показники: прозорість, колір, смак, аромат, хмелеву гіркоту, піноутворення, кислотність.

Вагомість оцінюваних показників визначена експертним методом з урахування важливості кожного показника для споживачів при виборі пива темного. Комплексну оцінку якості пива темного проведено з урахуванням показників та їх критеріїв, зазначених в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Критерії розрахунку комплексного показника якості пива темного

Показник	Коефіцієнт вагомості, $a_i$	Еталонне значення показника, $r_{ет}$	Бракувальне значення показника, $r_{бр}$
Прозорість, бали	0,1	3	1
Колір, $см^3$	0,13	8	4
Смак, бали	0,18	5	3
Аромат, бали	0,15	4	2
Хмелева гіркота, бали	0,11	5	3
Піноутворення, бали	0,17	5	2
Кислотність, $см^3$	0,16	2,1	5,0
$\Sigma$	1		

Результати визначення інтегральних показників якості досліджуваних зразків гірких настоянок з урахуванням коефіцієнтів вагомості та відносних показників якості наведено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

## Інтегральні показники якості пива темного

Показник	Зразок №1 Guinness original Stout 8 тижнів		Зразок №2 Guinness original Stout 16 тижнів		Зразок №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів		Зразок №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів		Зразок №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів		Зразок №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів	
	$p_i$	$P_i$	$p_i$	$P_i$	$p_i$	$P_i$	$p_i$	$P_i$	$p_i$	$P_i$	$p_i$	$P_i$
Прозорість, бали	3	1,00	3	1,00	3	1,00	3	1,00	3	1,00	3	1,00
Колір, $cm^3$	4,7	0,18	5,4	0,35	5	0,25	6,2	0,55	5,6	0,40	7,3	0,83
Смак, бали	4	0,50	4	0,50	5	1,00	5	1,00	5	1,00	4	0,50
Аромат, бали	4	1,00	4	1,00	4	1,00	4	1,00	4	1,00	4	1,00
Хмелева гіркота, бали	5	1,00	5	1,00	5	1,00	5	1,00	5	1,00	5	1,00
Піноутворення, бали	4	0,67	3	0,33	5	1,00	4	0,67	4	0,67	3	0,33
Кислотність, $cm^3$	3,7	0,45	4,2	0,28	3,9	0,38	4,5	0,17	3,9	0,38	4,7	0,10
Інтегральний показник якості	0,66		0,60		0,80		0,76		0,77		0,63	

Інтегральні показники якості зразків пива темного, визначені на основі відносних показників якості, відмінні між собою. З аналізу табл. 2.10 можна зробити висновок про нижчий інтегральний показник якості зразків №2 Guinness original Stout 16 тижнів (0,60), №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів (0,76), та №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів (0,63) в порівнянні зі зразками №1 Guinness original Stout 8 тижнів (0,66), №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів (0,80) та №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів (0,77) відповідно. Дана динаміка свідчить про зниження якості пива темного, що відбувається при зберіганні.

Найвищим інтегральним показником якості, що становить 0,80 відрізняється зразок №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів, тому його обрано за базовий зразок. Конкурентоспроможність визначається відношенням якісних та цінових показників дослідного та конкуруючого зразка пива темного (табл.2.11).

Таблиця 2.11

### Конкурентоспроможність пива темного

Показник	Зразок №1 Guinness original Stout 8 тижнів	Зразок №2 Guinness original Stout 16 тижнів	Зразок №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів	Зразок №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів	Зразок №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів	Зразок №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів
Інтегральний показник якості	0,66	0,60	0,80	0,75	0,77	0,63
Вартість, грн	51,98	51,98	74,99	74,99	59,94	59,94
Інтегральний показник відносної конкурентоспроможності	0,57	0,52	1,000	0,94	0,77	0,63



Аналіз інтегрального показника відносної конкурентоспроможності дослідних зразків (табл. 2.11) дозволяє прослідкувати зниження конкурентоспроможності пива темного. Цінові показники для пар зразків №1 та №2 Guinness original Stout 8 та 16 тижнів, №3 та №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 та 16 тижнів, №4 та №5 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 та 16 тижнів мають однакове значення, тому падіння конкурентоспроможності спостерігається завдяки зміні якісних показників.

Конкурентоспроможність зразка №2 Guinness original Stout 16 тижнів (0,52) є нижчою від зразка №1 Guinness original Stout 8 тижнів (0,57) за рахунок погіршення піноутворення та зростання кислотності. Конкурентоспроможність зразка №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів (0,94) є нижчою від зразка №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів (1,000), оскільки відбулось погіршення якості піни та зростання кислотності, проте спостерігається поліпшення кольору. Конкурентоспроможність зразка №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів (0,63) нижча на відміну від зразка №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів (0,77), оскільки спостерігається втрата гармонійності смаку, погіршення яості піни та зростання кислотності. Отже, проведені дослідження динаміки якості за інтегральним показником якості на основі відносних показників якості дозволяють зробити висновки щодо змін смаку, піностійкості, кольору та кислотності пива темного в процесі імпорту. Факторами змін якості є фізико-хімічні та біохімічні процеси. Дані зміни характерні для всіх дослідних зразків та призвели до трансформації споживних властивостей пива під час зберігання. Визначення інтегрального показника відносної конкурентоспроможності зразків пива темного дозволило прослідкувати його залежність від якісних характеристик пива. Тривале зберігання дослідних зразків стало причиною падіння їх конкурентоспроможності. Серед досліджених зразків, найбільш конкурентоздатною виявлено пиво торговельної марки Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel.

## РОЗДІЛ 3

### ОРГАНІЗАЦІЯ ІМПОРТУ ПИВА ТЕМНОГО ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»

#### 3.1. Характеристика фінансово-господарської та зовнішньоекономічної діяльності

ТОВ «Сільпо-Фуд» об'єднує одну з найбільших національних мереж продовольчих супермаркетів. «Сільпо» та мережу преміальних делікатес-маркетів «Le Silpo». За КВЕД діяльність підприємства характеризується як 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами [53,54].

Внутрішній фінансовий аналіз, який здійснюється на ТОВ «Сільпо-Фуд» ґрунтується на фінансовій звітності (баланс та звіт про фінансові результати), що оприлюднюється, та на первинній бухгалтерській документації, яка дає можливість отримати точну оцінку фінансового стану підприємства. Такий аналіз має комплексний характер та здійснюється за сукупністю показників [55].

Методика здійсненого аналізу включає три блоки: аналіз фінансового стану, аналіз фінансових результатів та аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Фінансовий аналіз проведено за методом горизонтального та вертикального аналізу. Інформаційним забезпеченням аналізу є законодавчі та нормативні акти, бухгалтерська звітність, статистичні дані фінансового характеру [56].

Ретроспектива балансових звітів та звітів про фінансові результати (форма №2) ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках наведена у додатку Б. З аналізу звіту про фінансові результати (Форма №2), що розміщено в додатку Б (табл.Б.1 та Б.2) видно, що підприємство протягом досліджуваного періоду

в якості чистого фінансового результату діяльності отримувало, як збиток, так і прибуток.

У цілому структура активів підприємства визначається його діяльністю і суттєво впливає на структуру фінансових ресурсів, а саме на співвідношення власних та залучених ресурсів, довгострокових і поточних зобов'язань підприємства [56]. Протягом досліджуваного періоду значно скоротився обсяг необоротних активів за рахунок зменшення нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій, основних засобів та довгострокової дебіторської заборгованості.

Серед оборотних активів спостерігається падіння обсягів запасів, грошових коштів та витрат майбутніх періодів поряд із зростанням обсягів дебіторської заборгованості поточних фінансових інвестицій, інших оборотних активів. Дана тенденція спричиняє зростання загальної суми активів підприємства (див. дод. Б, табл.Б.4).

З аналізу динаміки обсягу та складу активів і динаміки структури активів (див. дод. Б, табл.Б.4 та табл. Б.5) можна зробити висновок про зміщення структури активів в бік зростання частки необоротних активів за рахунок зменшення оборотних, а саме: зростання частки дебіторської заборгованості (за продукцію, товари, послуги та іншої) за рахунок зменшення частки грошових коштів, запасів, довгострокової дебіторської заборгованості та основних засобів. Дана тенденція може свідчити про застосування реалізації товарів у формі безготівкових розрахунків із відстроченням платежу.

Стан основних засобів підприємства проаналізовано за показниками (табл.3.1): коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності основних засобів [57, 58].

Таблиця 3.1

**Динаміка показників стану основних засобів  
ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

Показники	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	Абсолют. зміна	Темпи приросту %
						2017/ 2013	2017/ 2013
<i>Показники стану основних засобів</i>							
1. Коефіцієнт зносу	0,3	0,4	0,5	0,5	0,7	0,3	95,4
2. Коефіцієнт придатності	0,7	0,6	0,5	0,5	0,3	-0,3	-48,4

За даними аналізу можна зробити висновок про зростання зношеності основних засобів на 95% із падінням їх придатності до використання на 48% із найбільшим темпом приросту показника у 2017 році.

Рух та ефективність використання основних засобів оцінено за показниками (табл. 3.2): коефіцієнт введення основних засобів, коефіцієнт вибуття основних засобів, фондвіддача, фондомісткість, рентабельність основних засобів засобів [57, 59].

Таблиця 3.2

**Динаміка показників руху та ефективності використання основних  
засобів ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

Показники	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютна зміна	Темпи приросту, %
<i>Показники руху основних засобів</i>							
1. Коефіцієнт введення	1,51	1,72	1,84	1,91	2,92	1,41	93,63
2. Коефіцієнт виведення	0,34	0,42	0,46	0,48	0,66	0,32	95,43
<i>Показники ефективності використання основних засобів</i>							
1. Фондовіддача	35,32	37,34	38,64	65,41	26,46	-8,86	-25,10
2. Фондомісткість	0,04	0,04	0,04	0,03	0,08	0,04	94,85
3. Рентабельність основних засобів	0,03	0,00	0,00	0,00	744,95	744,92	-

За даними аналізу таблиці 3.2 позитивна динаміка прослідковується в вартості введених та виведених основних засобів відносно їх початкової вартості із більшими темпами приросту коефіцієнту введення, що сягає 93,6%. Спостерігається падіння фондівдачі на 25% із активним протягом 2017 року зростанням показника фондомісткості на 94,85%, що свідчить про зворотній взаємозв'язок даних показників. Рентабельність основних засобів протягом досліджуваного періоду спостерігається лише на його початку та кінці, що спричинено збитковістю діяльності в межах інших періодів.

Динаміку структури оборотних активів оцінено за часткою елементів в загальній кількості оборотних активів підприємства (табл. 3.3)

Таблиця 3.3

**Динаміка структури оборотних активів  
ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

Показники	Питома вага, %					Абсолютна зміна
	На 01.01.13	На 01.01.14	На 01.01.15	На 01.01.16	На 01.01.17	2017/ 2013
1. Запаси, всього	43,70	47,55	50,38	44,65	2,74	-40,97
2. Дебіторська заборгованість	37,33	34,10	31,31	39,23	81,58	44,25
За продукцію, товари, роботи, послуги	11,81	15,84	13,69	26,91	21,39	9,58
За розрахунками	8,23	4,57	5,80	7,26	3,81	-4,42
Інша поточна дебіторська заборгованість	17,29	13,69	11,81	5,05	56,38	39,09
3. Поточні фінансові інвестиції	0,11	0,15	3,04	2,23	2,07	1,96
4. Гроші та та їх еквіваленти	14,36	12,21	8,49	8,17	0,05	-14,30
5. Витрати майбутніх періодів	0,56	0,42	0,36	0,31	0,13	-0,43
6. Інші оборотні активи	1,80	3,54	1,03	1,50	1,68	-0,12
<b>Всього</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>x</b>

Зміни структури оборотних активів (табл.3.3) відбулись за рахунок зменшення частки запасів та грошей та їх еквівалентів на 40% із зростанням

частки дебіторської заборгованості (в т. ч. за розрахунками та іншої поточної дебіторської заборгованості) на 44,25% та поточних фінансових інвестицій на 2%.

Динаміку показників оборотності оборотних активів проаналізовано за показниками (табл. 3.4): період обороту оборотних активів, оборотність оборотних активів [46].

Таблиця 3.4

**Динаміка показників оборотності оборотних активів  
ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

Показники	Значення показника					Абсолют зміна	Темпи приросту %
	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2014	2017/ 2014
<b>1. Період обороту, днів</b>							
1.1. всіх оборотних активів	0,1	1,2	2,3	2,3	1,1	1,1	1246,41
1.2. запасів	29,7	35,8	42,4	24,7	1,5	-28,2	-94,93
1.3. дебіторської заборгованості	29,7	35,8	42,4	24,7	1,5	-28,2	-94,93
1.4. грошей та їх еквівалентів	23,1	23,8	32,3	65,2	45,5	22,4	97,05
1.5. інших оборотних активів	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-88,16
<b>2. Коефіцієнт оборотності, разів</b>							
2.1. всіх оборотних активів	4315,4	300,8	157,3	158,7	320,5	-3994,9	-92,57
2.2. запасів	12,3	10,2	8,6	14,8	242,6	230,3	1873,61
2.3. дебіторської заборгованості	12,3	10,2	8,6	14,8	242,6	230,3	1873,61
2.4. грошей та їх еквівалентів	15,8	15,3	11,3	5,6	8,0	-7,8	-49,25
2.5. інших оборотних активів	15284	7173	12306	66535	129060	113775,7	744,38

За даними аналізу динаміки показників оборотності оборотних активів (табл. 3.4) в днях можна зробити висновок про поступову позитивну динаміку до падіння періоду обороту запасів та дебіторської заборгованості

на 95%. Протягом досліджуваного періоду відбулось стрімке зростання періоду обороту всіх оборотних активів у 10 разів та грошей та їх еквівалентів у двічі, що свідчить про заморожування грошових коштів на даних етапах.

Негативна динаміка до падіння коефіцієнту оборотності в разях на 93% спостерігається при аналізі всіх оборотних активів та грошей та їх еквівалентів. В той самий час зростання коефіцієнту оборотності в разях стосується запасів – в 20 разів, дебіторської заборгованості – в 20 разів та інших оборотних активів.

Формування фінансових ресурсів підприємства здійснюється за рахунок власних та запозичених коштів. Динаміка обсягу та складу капіталу ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках наведена в додатку Б табл. Б.6 та табл. Б.7.

За даними аналізу динаміки обсягу та складу капіталу ТОВ «Сільпо-Фуд» в додатку Б табл. Б.6 та табл. Б.7. на підприємстві протягом досліджуваного періоду спостерігається поява непокритого збитку в розділі власного капіталу та зростання інших довгострокових зобов'язань в розділі позикового капіталу. Загальна сума джерел фінансування зазнала зростання. Відповідно до аналізу (див.дод. Б) структура власного капіталу зазнала змін з боку зменшення частки зареєстрованого капіталу та капіталу в дооцінках та збільшення частки нерозподіленого прибутку, що утворився у 2017 році.

Структура капіталу загалом (за даними табл. 3.5) змінилась завдяки зменшенню частки власного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) при зростанні частки позикового капіталу та поточних зобов'язань і забезпечень за рахунок відповідно довгострокових кредитів банків та інших довгострокових зобов'язань і поточної кредиторської заборгованості та інших поточних зобов'язань.

Таблиця 3.5

**Динаміка структури власного капіталу  
ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

№ з/п	Показники	Питома вага, %					Абсолютна зміна 2017/2014
		01.01. 2013	01.01. 2014	01.01. 2015	01.01. 2016	01.01. 2017	
	<b>Власний капітал, всього</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	x
1.	Зареєстрований (пайовий) капітал	0,11	0,11	-0,10	-0,04	-0,03	-0,14
2.	Капітал у дооцінках	2,03	1,68	-0,04	-0,01	-0,01	-2,04
3.	Додатковий капітал	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Резервний капітал	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	97,86	98,22	100,14	100,04	100,03	2,18
6.	Неоплачений капітал	-	-	-	-	-	-
7.	Вилучений капітал	-	-	-	-	-	-

Протягом дослідженого періоду в структурі власного капіталу (табл. 3.5) нерозподілений прибуток (непокритий збиток) зріс на 2,18% за рахунок зменшення частки зареєстрованого капіталу на 0,14% та капіталу у дооцінках на 2%, що свідчить про негативну тенденцію структури власного капіталу.

Структура позикового капіталу наведена в табл.3.6. За даними табл. 3.6 структура позикового капіталу зазнала незначних змін за рахунок нестабільної динаміки зміни поточних зобов'язань і забезпечень на 73%. В структурі даного розділу після масштабного падіння до 2017 року в 5 разів виросли розрахунки зі страхування та плавно зросла поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями на 76%. Абсолютного падіння зазнали короткострокові кредити банків та незначно (0,11%) розрахунки з бюджетом.



Таблиця 3.6

**Динаміка структури позикового капіталу  
ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

Показники	Питома вага, %					Абсолют зміна
	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	2017/ 2014
<b>Позиковий капітал, всього</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	x
<i>1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення</i>						
Довгострокові кредити банків	32,41	43,23	45,13	51,96	43,84	11,43
Інші довгострокові зобов'язання	12,97	23,95	18,84	24,76	21,10	8,13
Довгострокові забезпечення	0,85	0,93	0,99	2,61	0,15	-0,70
Цільове фінансування	0,85	0,93	0,99	2,61	0,15	-0,70
<i>2. Поточні зобов'язання і забезпечення</i>						
Короткострокові кредити банків	7,63	0,09	1,92	2,24	0,00	-7,63
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	13,07	20,69	40,74	70,14	89,05	75,99
розрахунки з бюджетом	0,11	0,18	0,35	0,78	0,00	-0,11
розрахунки зі страхування	32,11	9,87	15,37	12,21	151,50	119,39
розрахунки з оплати праці	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточні забезпечення	209,54	222,06	242,06	301,18	282,47	72,93

Ділова активність підприємства виявляється у швидкості обороту його капіталу. Прискорення оборотності капіталу свідчить про більш інтенсивне його використання і про зростання ділової активності підприємства. Навпаки, уповільнення оборотності коштів є ознакою спаду ділової активності. Від швидкості обороту капіталу залежить і його прибутковість, і як результат - ліквідність, платоспроможність і фінансова стійкість підприємства [60, 61].

Ефективність використання капіталу визначається за показниками (табл.3.7): капіталовіддача, капіталомісткість, коефіцієнт оборотності власного капіталу, рівень рентабельності основного капіталу [62].

Таблиця 3.7

**Динаміка показників ефективності використання капіталу  
ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

Показники	Значення показника					Абсол. зміна 2017/ 2013	Темпи приросту % 2017/ 2013
	2013	2014	2015	2016	2017		
1. Капіталовіддача	3,12	2,90	2,48	2,31	4,77	1,65	52,80
2. Капіталомісткість	0,32	0,34	0,40	0,43	0,21	-0,11	-34,55
3. Період обороту капіталу, дні	115,42	124,12	145,28	156,09	75,54	-39,88	-34,55
4. Коефіцієнт оборотності капіталу, рази	3,12	3,38	3,68	3,40	0,10	-3,02	-96,81
5. Рентабельність (збитковість) капіталу, %	0	-0,05	-0,15	-0,04	0,03	0,03	-

За даними з табл. 3.7 прослідковується позитивна тенденція до зростання капіталовіддачі на 53% після незначного падіння із одночасним зменшенням капіталомісткості на 35%, що свідчить про ефективне використання капіталу підприємства для забезпечення його операційної діяльності. Період обороту та коефіцієнт оборотності капіталу знизився з досить масштабними темпами падіння 35% та 97 % відповідно. На кінець 2017 року капітал підприємства став рентабельним після значної збитковості, якій передувала точка беззбитковості.

Для повного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства досліджено його витрати. З господарської точки зору витрати являють собою споживання або використання товарів та послуг у процесі отримання доходу. За аналізом витрат підприємства (див. дод. Б. табл Б.8 та табл Б.9) можна зробити висновок про зростання витрат обігу та усіх

поточних витрат разом із зростанням витрат від операційної та фінансово інвестиційної діяльності за всіма статтями.

Зміни структури витрат обігу є незначними і торкаються лише падіння частки собівартості реалізованих товарів при зростанні частки інших витрат при фінансово інвестиційної діяльності. При цьому відбулось трикратне зростання витрат обігу.

За аналізом доходів підприємства (див. дод. Б. табл. Б.10 та табл. Б.11) можна зробити висновок про падіння суми доходів всього за рахунок значного падіння доходу від операційної діяльності (валового прибутку та інших операційних доходів) навіть при зростанні доходу від фінансово-інвестиційної діяльності.

В структурі доходів зменшилась частка доходів від операційної діяльності, а саме валового прибутку із зростанням частки доходів від фінансово інвестиційної діяльності. Попри зміну пропорцій розподілів доходів, сумарний обсяг доходів зазнавав змін в бік зменшення.

За даними дод. Б табл. Б.10 та табл. Б.11 робимо висновок про поступове падіння прибутку від операційної діяльності до зазнання збитку у 2017 році. Попри прибутковість основної торговельної діяльності підприємства, інша операційна діяльність була збитковою із піком збитковості, що припав на 2015 та 2016 роки та поступово почав спадати. Підприємство отримало чистий прибуток на початку досліджуваного періоду у 2013 році та наприкінці – у 2017. Протягом 2014-2016 років динаміка збитку була неоднорідною. Структуральні зміни пов'язані із незначними коливаннями, що відбувались протягом досліджуваного періоду та не мали такого значного впливу, як обсяги показників.

Основою формування прибутку торговельних підприємств є його комерційний дохід. Результати основної діяльності підприємства оцінюються за такими показниками (дод. Б. табл.Б.12): рівень комерційного доходу, рентабельність товарообороту, рентабельність витрат [62].

Аналіз результатів торговельної (основної) діяльності підприємства (дод. Б табл. Б.13 та табл. Б.14) свідчить про падіння рівня комерційного доходу у 15 разів в порівнянні з початком досліджуваного періоду та одночасним зростанням рівня витрат обігу у майже 35 разів. При цьому основна діяльність підприємства виявилась рентабельною наприкінці досліджуваного періоду, адже до цього три роки поспіль зазнавала збитку, чому передувало знаходження на рівні беззбитковості.

Умовою виживання й розвитку підприємства є його фінансова стабільність. Фінансова стійкість підприємства визначається за показниками (дод. Б табл. Б.15): коефіцієнт автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу), коефіцієнт фінансової заборгованості, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт покриття боргу, коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності [63-67].

За результатами розрахунків коефіцієнтів фінансової стійкості можна зробити висновки щодо інтенсивності використання позикових коштів; ступеня залежності від короткострокових зобов'язань та рівня довгострокової стійкості підприємства без позикових коштів. Отже, за аналізом динаміки показників фінансової стійкості підприємства (дод. Б табл. Б.15) варто зробити висновок про низький рівень фінансової автономії та його падіння поряд із стрімко зростаючим рівнем фінансової залежності. При цьому рівень фінансової заборгованості залишається в наближених межах. Спостерігається низький рівень коефіцієнту покриття боргу із його зменшенням та зменшення темпу приросту при продовженні падіння рівня довгострокової фінансової незалежності.

Фінансова стійкість підприємства (табл. 3.8) оцінена на основі аналізу запасів та витрат, нормальних джерел фінансування та чистого оборотного капіталу.

Таблиця 3.8

**Оцінка типу поточної фінансової стійкості  
ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

Показники	Значення показника				
	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
1. Запаси та витрати, тис.грн.	1696986	2137300	2478663	2995151	973579
2. Чистий оборотний капітал, тис.грн.	3613069	4491383	4852715	6623972	7097185
3. "Нормальні" джерела фінансування, тис.грн.	-1334732	-2364082	-3006326	-4904010	-4909725
3.1. Чистий оборотний капітал	-1601908	-2367346	-3073532	-4982317	-4909725
3.2. Короткострокові банківські кредити та позики для покриття запасів	267176	3264	67206	78307	0
3.3. Розрахунки з кредиторамі за товари, роботи, послуги	3474311	3882674	4579307	6659825	1619313
<b>Тип поточної фінансової стійкості</b>	НДФ<ЗВ <ЧОК	НДФ<ЗВ <ЧОК	НДФ<ЗВ <ЧОК	НДФ<ЗВ <ЧОК	НДФ<ЗВ <ЧОК

За оцінкою типу поточної фінансової стійкості (табл. 3.8) на основі порівняння обсягів «нормальних» джерел фінансування, запасів та витрат, чистого оборотного капіталу, підприємство протягом досліджуваного періоду належить до 2-го типу та має нормальну фінансову стійкість, за якої чистий оборотний капітал перевищує запаси та витрати, що в свою чергу більші від обсягу нормальних джерел фінансування [67-70].

Аналіз динаміки показників ліквідності за даними дод. Б табл. Б.17 дає можливість зробити висновок про відсутність у підприємства можливості швидко гасити свої зобов'язання, що спричинено відсутністю ліквідності та низькою платоспроможністю через відсутність поточних забезпечень. Необхідно враховувати, що інформація про поточні забезпечення може навмисне приховуватись підприємством, оскільки аналіз активності підприємства на ринку не дозволяє зробити висновок про

неплатоспроможність ТОВ «Сільпо-Фуд». Аналіз динаміки показників рентабельності наведено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

**Динаміка показників рентабельності (збитковості) діяльності  
ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Абсолют зміна
1. Рентабельність (збитковість) товарообороту, %	0,00	-1,48	-4,01	-1,26	28,15	28,15
2. Рентабельність (збитковість) активів, %	101,00	-101,50	-281,41	-71,90	153,83	52,83
3. Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	0,33	25,90	23,38	4,51	-2,63	-2,96
4. Рентабельність (збитковість) позикового капіталу, %	0,02	-123,35	-105,07	-16,57	1,75	1,73
5. Рентабельність (збитковість) операційних витрат, %	0,00	-1,77	-4,72	-1,48	16,60	16,60

З аналізу динаміки ділової активності за даними табл. 3.9 видно, що період обороту запасів та дебіторської заборгованості зростав до 2015 року, та значно зменшився до 2017 року. В той час коефіцієнт оборотності зріс у майже 20 разів. Важливо, що зворотні зміни відбулись із періодом та коефіцієнтом оборотності кредиторської заборгованості. Зменшення операційного циклу протягом досліджуваного періоду свідчить про швидше перетворення оборотних активів на гроші.

Динаміку рентабельності активів наведено в табл. 3.10.

За даними табл. 3.10 варто зробити висновок про значення зростання відсотка рентабельності товарообороту на 100%, позикового капіталу та операційних витрат, котрий навіть попри збитковість активів та власного капіталу, дозволив підприємству отримати прибуток. З аналізу табл. 3.10 видно, що протягом досліджуваного періоду фінансово-господарська діяльність підприємства вийшла на новий рівень, оскільки відсоток рентабельності значно зріс для операційних витрат, позикового капіталу, активів та товарообороту.

Таблиця 3.10

**Динаміка прибутковості активів ТОВ «Сільпо-Фуд»  
у 2013-2017 роках та оцінка впливу факторів на її зміну**

Показники	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолют зміна
1. Середня сума активів, тис.грн.	7551761	8120813	9505142	10212160	4942412	- 2609349,50
2. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	2355348 9	2740860 6	35022577	34738968	492267	- 23061222,0 0
3. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	457	-406085	-1405616	-433342	139019	138562,00
4. Рентабельність реалізації, %	0,00	-1,48	-4,01	-1,25	28,24	28,24
5. Коефіцієнт оборотності активів, разів	3,12	3,38	3,68	3,40	0,10	-3,02
6. Прибутковість активів, %	0,01	-5,00	-14,79	-4,24	2,81	2,81
7. Зміна прибутковості активів за рахунок:						
Рентабельності реалізації, в.п.	-5,01	-9,79	10,54	7,06	-0,01	x
Коефіцієнту оборотності активів, в.п.	-0,38	-1,24	0,35	-93,25	-88,07	x

Відповідно до табл. 3.10 основним засобом отримання позитивного показника рентабельності активів є рентабельність реалізації.

Отже, ТОВ «Сільпо-Фуд» включає одну з найбільших торговельних мереж України «Сільпо» та «Le Silpo». Підприємство тривалий час займається роздрібною торгівлею, проте аналіз фінансово-господарської діяльності дозволяє зробити висновок, що досліджені роки 2013-2017 для підприємства були складними та неприбутковими. На ТОВ «Сільпо-Фуд» спостерігається зростання зносу основних засобів на 95% із падінням їх придатності на 48%. Нестабільна фондовіддача, що зменшилась на 25% та зростаюча на 94% фондомісткість, тобто більше капіталовкладень для реалізації одиниці продукції спостерігаються разом із стрімким зростанням

рентабельності основних засобів. Спостерігається падіння періоду обороту запасів та дебіторської заборгованості на 95%, стрімке зростання періоду обороту всіх оборотних активів у 10 разів та грошей та їх еквівалентів у двічі, що свідчить про заморожування грошових коштів на даних етапах. На підприємстві протягом досліджуваного періоду спостерігається поява непокритого збитку в розділі власного капіталу та зростання інших довгострокових зобов'язань в розділі позикового капіталу. Відбувається зростання капіталовіддачі на 53%, що свідчить про ефективне використання капіталу, в тому числі запозиченого, для забезпечення його операційної діяльності. Підприємство характеризується низьким рівнем фінансової автономії. Спостерігається низький рівень коефіцієнту покриття боргу при падінні рівня довгострокової фінансової незалежності. За оцінкою типу поточної фінансової стійкості ТОВ «Сільпо-Фуд» має нормальну фінансову стійкість – 2 тип, за якого чистий оборотний капітал перевищує запаси та витрати, що в свою чергу більші від обсягу нормальних джерел фінансування. У підприємства немає можливості швидко гасити свої зобов'язання, що спричинено відсутністю ліквідності та низькою платоспроможністю. На підприємстві спостерігається зменшення тривалості операційного циклу, що досяг 3 днів, тобто швидше перетворення оборотних активів на гроші. Завдяки зростанню відсотка рентабельності товарообороту на 28%, позикового капіталу на 1,7% та операційних витрат на 16,6%, навіть попри збитковість активів та власного капіталу, підприємство отримує прибуток. Проведений аналіз свідчить, що хоча підприємству і не вдається власними засобами забезпечувати прибутковість операційної діяльності, але понесені витрати та позичені ресурси використовуються ефективно і створюють потенціал для отримання прибутку.



### 3.2. Оцінка ефективності операцій з імпорту ТОВ «Сільпо-Фуд»

Про роль імпортованих товарів в діяльності підприємства свідчить співвідношення чистого доходу від реалізації імпортованих товарів в загальному обсязі чистого доходу від реалізації. Данні щодо чистого доходу від реалізації наведено в табл. 3.11 та на рис. 3.1 [66,67].

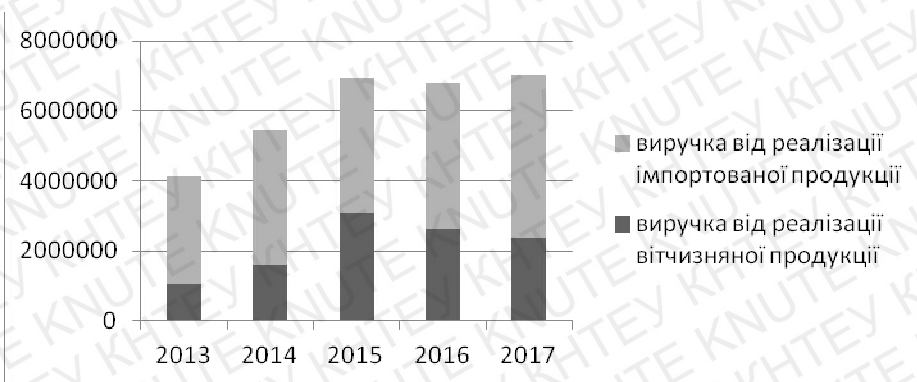


Рис. 3.1. Динаміка структури чистого доходу ТОВ «Сільпо-Фуд» від реалізації товарів у 2013-2017 рр. тис.грн.

За даними аналізу динаміки структури чистого доходу можна сказати про стабільний попит на імпортовані товари, оскільки їх частка в реалізації досягає більше 50%.

Таблиця 3.11

Динаміка обсягів чистого доходу від реалізації товарів, тис.грн.

Показники	Період					Відхилення 2017/2013 рр	
	2013	2014	2015	2016	2017	Абсолют	Відносн
Чистий дохід від реалізації продукції, у тому числі:							
Чистий дохід від реалізації прод.вітчизняного виробництва	1050560	1610732	3076346	2634868	2356825	1306265	2,24
Чистий дохід від імпортованої продукції	3061954	3837205	3852483	4168676	4645532	1583578	1,52

Таблиця 3.12

## Динаміка показників ефективності імпорتنих операцій ТОВ «Сільпо-Фуд» 2013-2017 рр., тис. грн. [68-70]

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Відхилення, 2017/2013	
						абсолютне	Відносне, %
Контрактна вартість	1568965	1949651	1905697	2065487	2300129	731164	46,60
Митна вартість	1645241	2071609	2022381	2201345,4	2400351	755110	45,90
Сума митних платежів,							
- сума ввізного мита	501798	631841	616826	671410,36	735645	233846	46,60
- сума ПДВ	16452,4	20716,1	20223,8	22013,454	24003,5	7551,1	45,90
Витрати на транспортування продукції територією України	332339	418465	408521	444671,78	484871	152532	45,90
Витрати, пов'язані з реалізацією імпоротної продукції на внутрішньому ринку	15357,2	62148,3	60671,4	66040,36	22405,7	7048,45	45,90
Повна собівартість імпоротної продукції	10019,2	12144,7	17595,9	20473,95	125786	15766,9	57,37
Чистий дохід від реалізації імпоротної продукції на внутрішньому ринку	2172416	2777743	2717474	2959270,1	3184188	1011772	46,57
Ефект від імпорту	1901051	2330205	2351183	2468676,2	2774849	873798	45,96
Коефіцієнт ефективності імпорту	271365	447538	366291	490593,95	409339	137974	50,84
	1,21	1,20	1,19	1,20	1,21	-	-

За даними аналізу динаміки обсягів чистого доходу (табл. 3.11) від реалізації продукції вітчизняного виробництва та імпортованої продукції можна зробити висновок про зростання частки чистого доходу від імпортованої продукції в загальному обсязі чистого доходу та про пропорційне абсолютне зростання обсягів чистого доходу від реалізації.

За даними оцінки динаміки показників ефективності імпортних операцій (табл. 3.12) щороку відбувалось збільшення контрактної вартості товарів, що свідчить про нарощення обсягів імпорту. Високою залишається собівартість продукції за рахунок значних логістичних витрат.

Пропорційно до обсягів зростають суми витрат на реалізацію товару на внутрішньому ринку на 157 тис.грн у 2017 в порівнянні з 2014, що пов'язано із створенням попиту, маркетинговими заходами та витратами на зберігання товарів.

Загалом ефект від імпорту нестабільно зростає, причиною чого є значні суми витрат, понесених у 2017 році, що зросли на 45-50%. Дані витрати містять в собі найбільший обсяг витрат на транспорт за увесь аналізований період.

Загальний показник ефективності імпорту залишається стабільно високим на рівні 1,2 та має потенціал до росту за умови розвитку проекту «Власний імпорт», враховуючи наявну динаміку. Отже, аналіз ефективності операцій з імпорту підприємства дозволяє зробити висновок про позитивне значення показника та позитивну динаміку за умови запровадження напрямів вдосконалення імпортової діяльності.

### **3.3. Напрями вдосконалення імпортової діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд»**

В ході досліджень та аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд» виявилось, що значну роль в діяльності підприємства відіграє

імпорт товарів. Саме завдяки ефективній реалізації імпортованих товарів, в тому числі пива темного, підприємство володіє конкурентними перевагами, користується прихильністю споживачів та отримує прибуток від операційної діяльності.

Зважаючи на складність імпорту як процесу та масштабність робіт, проведення яких необхідно для його організації на сучасному високому рівні, даний вид діяльності потребує постійного вдосконалення та впровадження інновацій. Основні проблеми організації імпорту ТОВ «Сільпо-Фуд» наведено на рис. 3.2.



Рис. 3.2 Основні проблеми організації імпорту ТОВ «Сільпо-Фуд»

1. Імпорт продовольчих товарів пов'язаний із серйозними ризиками. Попередження ризиків та мінімізація їх наслідків є одним з напрямів вдосконалення імпортової діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд». В своїй діяльності підприємство найчастіше стикається з інформаційними ризиками, ризиками щодо надійності партнера, з пов'язаними з ціною контракту та комерційними ризиками. Наслідками даних ризиків є надмірні позапланові витрати, що пов'язані з недостовірністю та відсутністю інформації, необхідної для своєчасного завантаження товару у постачальника та спричиняє додаткові транспортні витрати. Внаслідок відсутності своєчасної повної інформації підприємство зазнає витрат, пов'язаних із митним оформленням товару. Відбувається зростання суми сплачених платежів внаслідок застосування 6-го методу та 55 статті Митного кодексу України для оформлення товару.

Ризики щодо надійності контрагентів полягають у низькому рівні відповідальності нових постачальників, що також стає причиною задвоєння витрат, яких можна було уникнути. Надійність тісно пов'язана з наданням актуальної інформації, котра при використанні вчасно попереджає виникнення труднощів та появу надлишкових фінансових втрат.

Ризики, пов'язані з ціною контракту та комерційні, пов'язані між собою, оскільки призводять до незапланованого недоотримання прибутку внаслідок збільшення закупівельної ціни вже у момент роботи проекту, втрат товарів у процесі обертання, збільшення видатків, що призводять до зменшення обсягів прибутку.

Вдосконалення імпортової діяльності у сфері управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві полягає у створенні системи управління ризиками на основі стратегії управління. Основними принципами такої стратегії має бути ретельний аналіз, кількісна та якісна оцінка і перевірка ризикових аспектів діяльності із подальшим пошуком методів мінімізації впливів конкретних ризиків. Необхідною складовою управління ризиками є страхування.

2. Основою успішної діяльності сучасного підприємства є повне та раціональне використання інформаційних систем та програмних технологій. ТОВ «Сільпо-Фуд» потребує організації використання програмного забезпечення з метою вдосконалення імпортової діяльності. Систематизація програмних продуктів, що повністю охоплюють діяльність департаменту імпорту, є потенціалом для прискорення та спрощення процесу організації імпортової операції від початку і до кінця.

Попри те, що підприємство має власне програмне забезпечення, підлаштоване під роботу компанії, воно потребує значних доопрацювань з точки зору програмування та оформлення інтерфейсу. Оскільки при імпорті товарів час є одним з найцінніших ресурсів, вдосконалене програмне забезпечення може значно скоротити тривалість обробки кожної імпортової операції та підвищити її ефективність шляхом зменшення кількості

залучених ресурсів для організації такої операції. Рекомендовано модифікацію модулів FZClient шляхом відображення інформації, що супроводжує імпорتنу операцію, в межах одного модуля. До такої інформації належать дані щодо артикулів, найменування, кількості, ціни замовлення, переліку товаросупровідних та митних документів, номерів транспортних засобів, номерів попередніх митних декларацій, місць перебування товару на шляху, інформація щодо виробника та постачальника товару, наявності маркування та торговельних марок товару.

3. На момент проведення досліджень на підприємстві виявлено недосконалу схему пошуку транспорту для забезпечення імпорту товарів. Інформація про необхідність транспортного засобу задвоюється та має низьку якість. В даний процес залучено більше, ніж необхідно, людських ресурсів. В ході аналізу доведено, що транспортні витрати є значними та протягом останніх досліджених років (2016-2017) стали причинами зниження ефективності імпорту внаслідок збільшення вартості товару.

Дану ситуацію може вирішити реорганізація логістичного відділу та впровадження ефективної комунікації між відповідальними складовими за рахунок ефективного використання інформаційних систем. Реорганізація передбачає скорочення посад логістів за рахунок підвищення автоматизації логістичних процесів на основі вчасної високоякісної інформації. Потенціалом розвитку є створення власного логістичного комплексу та його розширення з перспективою надання логістичних послуг іншим компаніям.

4. В процесі здійсненні імпорту підприємство частково здійснює непрямий імпорт. Використання послуг додаткових учасників ринку ускладнює комунікацію між імпортером та виробником, що призводить до видозміни та втрати необхідної інформації. ТОВ «Сільпо-Фуд» варто відмовитись від роботи із залученням елементів ланцюга постачання, що ускладнюють імпорт та працювати безпосередньо з виробниками.

Основною метою вдосконалення імпорту є скорочення тривалості доведення імпортованого товару від виробника до споживача. Скорочення

циклу є засобом підвищенням оборотності товару і, як наслідок, зростання частоти імпорتنих поставок, що в свою чергу призведе до зростання обсягів діяльності. Такі зміни потребуватимуть оптимізації роботи імпортного департаменту, його розширення та зміцнення шляхом залучення нових високоякісних ресурсів – людських, інформаційних, технічних. Заходи вдосконалення імпорту ТОВ «Сільпо-Фуд» наведено в табл. 3.23.

Таблиця 3.13

### Напрями та заходи вдосконалення імпорту ТОВ «Сільпо-Фуд»

№	Напрями вдосконалення	Заходи
1	Мінімізація ризиків імпорتنної діяльності	Впровадження системи управління ризиками із застосуванням стратегії, базованої на принципах управління ризиками
2	Автоматизація імпорتنних операцій	Розробка систематизованого програмного забезпечення та системи комунікації між ланками, що взаємодіють при імпорті через програмні продукти
3	Реорганізація відділу логістики	Створення власного логістичного комплексу
4	Відмова від непрямого імпорту	Впровадження роботи з постачальниками без використання послуг посередницьких учасників ринку

Отже, напрями вдосконалення імпорتنних з метою скорочення тривалості імпорتنної операції та підвищення оборотності та конкурентоспроможності операцій полягають у:

1. вдосконаленні імпоротної діяльності у сфері управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві шляхом створення системи управління ризиками на основі стратегії управління;
2. систематизації програмних продуктів, що повністю охоплюють діяльність департаменту імпорту, є потенціалом для прискорення та спрощення процесу організації імпоротної операції від початку і до кінця. Рекомендовано модифікацію модулів FZClient шляхом відображення інформації, що супроводжує імпортну операцію, в межах одного модуля;
3. реорганізації логістичного відділу, що передбачає скорочення посад логістів за рахунок підвищення автоматизації логістичних процесів на основі вчасної високоякісної інформації. Потенціалом розвитку є створення власного логістичного комплексу та його розширення з перспективою надання логістичних послуг іншим компаніям;
4. організації роботи безпосередньо з виробниками товару шляхом відмови залучення елементів ланцюга постачання, що ускладнюють імпорт та працювати безпосередньо з виробниками.



## ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Вітчизняний ринок пива характеризується падінням виробництва із найнижчим показником у 2017 році - 178 млн. дал. та наявністю незначного асортименту пива темного, що не здатен задовольнити потреби споживачів. Основними операторами ринку є великі корпорації. Обсяги вітчизняного виробництва пива зменшились на 93 млн. дал протягом 2013-2017 р.р., проте частка пива в структурі споживання зросла вдвічі за рахунок імпорту. Протягом 2013-2017 р.р. частка пива в структурі імпорту товарів виросла на 0,01%, а частка в структурі експорту товарів впала вдвічі - на 0,06%. Основними контрагентами для ведення імпорту стали Бельгія, Німеччина, Мексика, експорту - Алжир, Білорусь, Молдова.

2. В Україні обіг пива регулюється заходами нетарифного регулювання - ліцензуванням та тарифного – сплаті акцизного податку. Для провадження діяльності, пов'язаної з обігом пива необхідна ліцензія. Основними нормативно-правовими актами, що здійснюють регулювання виробництва та обігу пива є Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» та Податковий кодекс України. Нормативною базою для виробництва пива ДСТУ 3888-99 та технічні умови підприємств.

3. Класифікації пива в різних країнах світу відрізняються, базуючись на типах та стилях, як в США та країнах Європейського Союзу, або ж на технологіях обробки як в Україні - типи: світле, напівтемне, темне. За способом оброблення темне пиво поділяється на фільтроване (пастеризоване та непастеризоване) та нефільтроване (освітлене та неосвітлене). Найповнішими є вимоги до повноти маркування пива темного в Україні, проте вони не включають позначення інформації щодо наявності у

складі пива алергенів. Маркування ЄС та США, натомість, не вимагає наявності інформації щодо нормативного документу.

4. Конкуентоспроможність пива є динамічною та прямо залежить від якості пива темного, що формується залежно від якості сировини, її злагоженості, збалансованості та технологічного процесу виробництва із закладенням потенціалу до зберігання продукту, та зазнає змін в процесі імпорту, який характеризується значною тривалістю та сукупністю впливів здійснюваних на пиво.

5. Організація імпорту відбувається шляхом створення нових ділових стосунків методом укладення імпортного контракту про постачання товарів, реєстрації підприємства на облік в митних органах України і відкриття в банку валютного рахунку. Відбувається укладення імпортного контракту про постачання товарів та підготовка документів: інвойс, пакувальний лист, сертифікат якості та декларація виробника, сертифікат про походження товару, санітарний сертифікат (health certificate), транспортний документ (CMR, коносамент), прайс-лист та комерційна пропозиція, експортна митну декларація та сертифікат EUR.1.

5. За даними товарознавчої оцінки якості пива темного визначено, що всі дослідні зразки відповідають вимогам ДСТУ 3888-99. Проте, спостерігаються зміни смаку, а саме: втрата гармонійності, набуття присмаку сухофруктів, зернового та хлібного. Основними причинами таких змін є фізико-хімічні та біохімічні процеси, що активізуються під дією ферментів, кисню, йонів металів, ультрафіолетових променів. Зміни смаку та аромату зумовлені окисненням поліфенолів, вивітрюванням хмелю та доброджуванням пива в пляшці. Піна зазнала змін під впливом накопичених летких продуктів бродіння, що за високих концентрацій погіршують рівновагу речовини. Також виявлено, що в процесі зберігання зросли показники кислотності (на 0,5-0,8 одиниць) та кольору (на 0,7-1,2 одиниць) зразків №2 Guinness original Stout 16 тижнів, №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів та №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів в порівнянні із

зразками №1 Guinness original Stout 8 тижнів, №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 тижнів та №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів відповідно. Встановлено, що зростання кислотності відбувається через зміни мінерального складу напою та осадження солей кальцію. Потемніння зразків відбулось внаслідок реакції Майярда, що супроводжується меланоїдиноутворенням та окисненням поліфенолів.

6. Аналіз інтегрального показника відносної конкурентоспроможності дослідних зразків (табл. 2.11) дозволяє прослідкувати зниження конкурентоспроможності пива темного. Цінові показники для пар зразків №1 Guinness original Stout 8 тижнів (0,57) та №2 Guinness original Stout 16 тижнів (0,52), №3 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 8 (1,00) та №4 Prior 8 St Bernardus Trappist Ab. Dubbel 16 тижнів (0,94), №5 Trappistes Rochenfort 10 8 тижнів (0,77) та №6 Trappistes Rochenfort 10 16 тижнів (0,63) мають однакове значення, тому падіння конкурентоспроможності спостерігається завдяки зміні якісних показників.

7. Спостерігається зростання ефективності імпортової діяльності та стабілізацію показників фінансово-господарської діяльності протягом досліджених 2013-2017 р.р. На ТОВ «Сільпо-Фуд» відбувається зростання зносу основних засобів на 95% із падінням їх придатності на 48%. Нестабільна фондовіддача, що зменшилась на 25%. супроводжується зростання капіталовіддачі на 53%. Підприємство характеризується низьким рівнем фінансової автономії. Спостерігається низький рівень коефіцієнту покриття боргу при падінні рівня довгострокової фінансової незалежності. ТОВ «Сільпо-Фуд» має нормальну фінансову стійкість – 2 тип. Завдяки зростанню відсотка рентабельності товарообороту на 28%, позикового капіталу на 1,7% та операційних витрат на 16,6%, навіть попри збитковість активів та власного капіталу, підприємство отримує прибуток.

8. Щороку відбувається збільшення контрактної вартості товарів, що свідчить про нарощення обсягів імпорту. Високою залишається собівартість продукції за рахунок значних логістичних витрат. Пропорційно

до обсягів зростають суми витрат на реалізацію товару на внутрішньому ринку на 157 тис.грн у 2017 в порівнянні з 2014. Загалом ефект від імпорту нестабільно зростає, причиною чого є значні суми витрат, понесені у 2017 році, що зросли на 45-50%. Дані витрати містять в собі найбільший обсяг витрат на транспорт за увесь аналізований період. Спостерігається позитивне значення показника на рівні 1,2 та позитивну динаміку за умови запровадження напрямів вдосконалення імпортової діяльності.

9. Проведений аналіз ефективності імпорту дозволяє запропонувати шляхи його вдосконалення на підприємстві:

- вдосконалення імпортової діяльності шляхом запровадження управління ризиками при імпорті, що полягає у створенні системи управління ризиками на основі стратегії управління. Основними принципами такої стратегії має бути ретельний аналіз, кількісна та якісна оцінка і перевірка ризикових аспектів діяльності із подальшим пошуком методів мінімізації впливів конкретних ризиків. Необхідною складовою управління ризиками є страхування;

- вдосконалення програмного забезпечення задля скорочення тривалості обробки кожної імпортової операції та підвищення її ефективності шляхом зменшення залучених ресурсів для організації кожної операції. Рекомендовано модифікацію модулів FZClient шляхом відображення інформації, що супроводжує імпорту операцію, в межах одного модуля.

- зменшення логістичних витрат шляхом реорганізації логістичного відділу – скорочення посад логістів та підвищення автоматизації процесів пошуку транспорту, впровадженням ефективною комунікації між відповідальними складовими за рахунок ефективного використання інформаційних систем та програмного забезпечення - FZClient. Потенціалом розвитку є створення власного логістичного комплексу та його розширення з перспективою надання логістичних послуг іншим компаніям;

- відмова від роботи із залученням додаткових елементів ланцюга постачання, що ускладнюють імпорт та робота безпосередньо з виробниками.

Зокрема, на сьогодні відкриті до безпосередньої співпраці іноземні виробники таких брендів: Achel, Barbe, Barcelona Beer, Belhaven та інші.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мини-пивоварня "Кант": філософія рождження пива [Текст] // Напої. Технології та інновації. – Київ, 2015. – № 9. – С. 42-44.
2. Державна фіскальна служба України. Митна статистика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/ms/>
3. Пей пиво! О тенденциях рынка пива [Текст] // Мир продуктов. – Київ, 2015. – № 7. – С. 24-26.
4. Про пиво в цифрах [Текст] // FOOD UA. Продукты Украины. – Київ : Рема-Принт, 2018. – № 3. – С. 22-25.
5. Іванюта, Т. М. Ринок пивобезалкогольних напоїв: вплив на економічну безпеку підприємств, виявлення можливостей та загроз [Текст] / Т. М. Іванюта // Формування ринкових відносин в Україні. – Київ, 2015. – № 1 (164). – С. 67-70.
6. Beer market of Ukraine Beer three loosing weight [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pivnoe-delo.info/2017/02/03/rynok-piva-ukrainy-bolshaya-trojka-stala-menshe/>
7. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 25.04.2018, 481/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 46, ст. 345.
8. Про патентування деяких видів підприємницької діяльності: Закон України від 01.01.2011, 98/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 20, ст. 82.

9. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 28.09.2017, 2145-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 23, ст.158.
- 10.Коружинець, О. Алколіцензія на пиво з 1 липня: що, де, коли [Текст] / О. Коружинець // Баланс (без бланків) практ.журн. – Дніпропетровськ, 2015. – № 47-48. – С. 50-54.
- 11.Маєвська, П. Роздрібна торгівля пивом: скільки коштує та як отримати ліцензію [Текст] / П. Маєвська // Все про бухгалтерський облік. – Київ, 2015. – № 26 (2263). – С. 22-24.
- 12.Маєвська, П. Чи потрібні акцизні марки в разі торгівлі пивом [Текст] / П. Маєвська // Все про бухгалтерський облік. – Київ, 2015. – № 63. – С. 22-23.
- 13.Податковий кодекс України: Закон України від 04.10.2018, 2755-VI, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112
- 14.ДСТУ 3888-99. Пиво. Загальні технічні умови. [Чинний від 2000-01-01]. Вид. офіц. Київ: Держстандарт України, 1999. 16 с.
- 15.The Beer Styles Guide. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.craftbeer.com/beer/beer-styles-guide>
- 16.Beer advocate. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.beeradvocate.com/>
- 17.The brewers of Europe. Choice and diversity. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://brewersofeurope.org/site/beer/index>.
18. Про внесення змін до наказу Державного комітету України з технічного регулювання та споживчої політики: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 28 жовтня 2010 року N 487
19. ДСТУ 4518:2008. Продукти харчові. Маркування для споживачів. Загальні правила. [Чинний від 2008-11-01]. Вид. офіц. Київ: Держстандарт України, 2008. 16 с.

20. Про затвердження Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів: наказ Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики 28.10.2010 N 487
21. Директива Європейського парламенту і ради (ЄС) 2015/412 від 11 березня 2015 року про внесення змін і доповнень до Директиви 2001/18/ЄС стосовно можливості для держав-членів обмежувати або забороняти культивування генетично модифікованих організмів (ГМО) на своїй території від 11.03.2015 984 008-15, Офіційний вісник Європейського Союзу L 68/1
22. The Beverage Alcohol Manual (BAM) A Practical Guide Basic Mandatory Labeling Information for MALT BEVERAGES, Alcohol and Tobacco Tax and Trade bureau, U.S. Department of the Treasury. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ttb.gov/beer/bam.shtml>
23. European Union Nutrition Facts Label [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.esha.com/labels/european-union-nutrition-facts-label/>
24. Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj>
25. Regulation (EC) No 1924/2006 of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on nutrition and health claims made on foods. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1924/oj>
26. Commission Directive 87/250/EEC of 15 April 1987 on the indication of alcoholic strength by volume in the labelling of alcoholic beverages for sale to the ultimate consumer. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.europa.eu/eli/dir/1987/250/oj>

27. Council Directive 90/496/EEC of 24 September 1990 on nutrition labelling for foodstuffs. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.europa.eu/eli/dir/1990/496/oj>
28. Directive 2000/13/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 on the approximation of the laws of the Member States relating to the labelling, presentation and advertising of foodstuffs. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/13/oj>
29. Commission Regulation (EC) No 608/2004 of 31 March 2004 concerning the labelling of foods and food ingredients with added phytosterols, phytosterol esters, phytostanols and/or phytostanol esters. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/608/oj>
30. Health Promotion and Disease Prevention Knowledge Gateway. Health Promotion and Disease Prevention. Alcoholic beverages [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/promotion-prevention/alcohol#\\_Tocch1](https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/promotion-prevention/alcohol#_Tocch1)
31. Мельник, Л. Наукове забезпечення і конкурентоспроможність харчової продукції [Текст] / Л. Мельник // Харчова і переробна промисловість. – 2000. – №5-6. – С.10-11.
32. Сидоренко О.В. Товарознавчі складові ринкознавства : [Текст]. - К.: Київ, над. торг. -екон. ун-т, 2001. - 90 с.
33. Експертиза товарів. Розділ "Експертиза харчових продуктів" [Текст] / авт. С.О. Белінська; КНТЕУ,
34. Quality Factors In Malting Barley. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bmbri.ca/wp-content/uploads/2016/10/Quality-Factors-in-Malting-Barley.pdf>
35. Посвистак В. Открываем пивоварню [Текст] / В. Посвистак // Пиво. Технології та інновації. – Рівне, 2017. – № 3-4. – С. 90-92.
36. Паляничка А. Новый взгляд на пиво [Текст] / А. Паляничка // Рестораторъ. – Київ, 2015. – № 9. – С. 21-23.



37. Тихомиров В.Г. Технология пивоваренного и безалкогольного производств [Текст] // В.Г. Тихомиров — М.: Колос, 2008
38. Загальна технологія харчових продуктів [Текст] : Каф.товарознавства та експертизи прод.товарів. – КНТЕУ, 2006. – 30 с.
39. Контроль безпеки харчової продукції в упаковці [Текст] // Упаковка. – Київ, 2016. – № 3. – С. 30-32
40. Про зовнішньоекономічну діяльність: : Закон України від 04.10.2018, 959-ХІІ//Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, N 29, ст. 377
41. Гончар, І. А. Характер формування зовнішньої торгівлі України: статистична оцінка [Текст] / І. А. Гончар, В. О. Бабірад-Лазунін // – Київ, 2013. – № 2 (61). – С. 16-20.
42. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств // Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, І. Ю. Сіваченко. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2006.
43. Гнібіденко, І. Ф. Ефективність зовнішньої торгівлі України - головний критерій її реалізації [Текст] / І. Ф. Гнібіденко // Економіка та держава. – Київ, 2014. – № 12. – С. 6.
44. Флюд, І. В. Економічна ефективність зовнішньої торгівлі України [Текст] / І. В. Флюд // Актуальні проблеми економіки. – Київ, 2010. – № 8 (110). – С. 218-223.
45. Мазаракі А.А. Товарознавство і торговельне підприємництво // А.А. Мазаракі, Н.В. Притульська, В.А. Осика та ін.: за ред. А.А. Мазаракі.- К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2014. – 652 с.
46. ГОСТ 30060-93. Пиво. Методы определения органолептических показателей и объема продукции. [Действителен от 1996-01-01]. Изд. Оф. Москва: Стандартиформ, 1996. 16 с.
47. ГОСТ 12788-87. Пиво. Методы определения кислотности. [Действителен от 1989-01-01]. Изд. Оф. Москва: Стандартиформ, 2011. 50 с.

48. ГОСТ 12789-87. Пиво. Методы определения цвета. [Действителен от 1989-01-01]. Изд. Оф. Москва: Стандартиформ, 2011. 58 с.
49. ГОСТ 12787-81. Пиво. Методы определения спирта, действительного экстракта и расчет сухих веществ в начальном сусле. [Действителен от 1989-01-01]. Изд. Оф. Москва: Стандартиформ, 2011. 54 с.
50. Роздобудько, Б. В. Технологія пива зі збалансованою кількістю сірковмісних речовин [Текст] / Роздобудько Б. В. ; 05.18.05 - технологія цукристих речовин та продуктів бродіння. – Київ : НУХТ, 2015. – 20 с.
51. Фесенко, А. та ін. Біо-технологія пива [Текст] / А. та ін. Фесенко // Харчова і переробна промисловість. – К., 2002. – №7. – С.18-19.
52. Про захист прав споживачів: Закон України від 10.06.2017, 1023-ХІІ, Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, № 30, ст.379
53. Про стандартизацію: Закон України від 04.11.2018, 1315-VII // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, № 31, ст.1058
53. Fozzy group, the group of companies. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://fozzy.ua/ua/retail\\_chains/silpo/](https://fozzy.ua/ua/retail_chains/silpo/)
55. Звітність FOZZY GROUP. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://fozzy.ua/ua/reporting/>
56. Гордополов В.Ю. Економічний аналіз [Текст] // В.Ю. Гордополов, О.А. Романенко, Н.М. Пилипчук, В.Д. Гоцуляк; КНТЕУ, Каф. фін. аналізу і контролю. – Київ : КНТЕУ, 2015. – 67 с.
57. Гоцуляк В.Д. Економічний аналіз [Текст]: В.Д. Гоцуляк; КНТЕУ, Каф. фінансового аудиту. – Київ : КНТЕУ, 2017. – 81 с.
58. Скотнікова М.М. Економіка та організація біржової торгівлі [Текст] : М.М. Скотнікова, О.М. Трубей; КНТЕУ, Каф. економіки та фінансів підприємства. – Київ : КНТЕУ, 2014. – 34 с.
59. Лігоненко І.В. Економіка торгівлі [Текст]: Л.О. Лігоненко, І.В. Височин, А.М. Носуліч, І.В. Шостак; КНТЕУ, Каф. економіки та фінансів підприємства. – Київ : КНТЕУ, 2013. – 70 с.

60. Марцин В.С. Економіка торгівлі: Підручник. — 2-ге вид., випр. і доп. Затверджено МОН / Марцин В.С. — К., 2008. — 603 с.
61. Возіянова, Н. Ю. Інституціональна економіка як теоретична основа аналізу внутрішньої торгівлі [Текст] / Н. Ю. Возіянова // Вісник Донецького Державного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки. — Д., 2007. — № 3(35). — С. 68-79. — (Економічні науки).
62. Марцин, В. С. Економіка торгівлі [Текст] / В. С. Марцин. — К. : Знання, 2006. — 402с.
63. Лігоненко Л. О. Економіка торгівлі торгівлі [Текст] // Л. О. Лігоненко, А. М. Носуліч, Н. М. Новікова. — Київ : КНТЕУ, 2014. — 227 с.
64. Савельєв, Є. В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів [Текст]: Є. В. Савельєв ; За ред. О. А. Устенка. — Тернопіль : Економічна думка,
65. Вісник Донецького Державного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського [Текст]. — 4. — 2001. — журнал.
66. Митрофанов, Г. В. Методика аналізу фінансового стану підприємств торгівлі в умовах формування ринку економіки [Текст] / Г. В. Митрофанов. — К. : КДТЕУ, 2013. — 62с
67. Розробка методики аналізу фінансового стану і обліку в підприємствах торгівлі з різними формами власності в умовах формування ринкової економіки (включаючи зовнішньо-економічну діяльність) [Текст] : Звіт / Під кер. Г. М. Митрофанова. — К., 2013. — 77с.
68. Збірник нормативних матеріалів з питань регулювання зовнішньоекономічної діяльності України [Текст]. Ч.1. — К : Мін-во зовнішніх економічних зв'язків України, 2003. — 47с.
69. Кадуріна, Л. О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності [Текст] / Л. О. Кадуріна. — К. : Слово, 2003. — 28с.

70. Облік, аналіз та аудит зовнішньоекономічної діяльності. [Текст] : / О. О. Маслак, В. Й. Жежуха, К. О. Дорошкевич, ін. та. – Київ : Каравела, 2011. – 279 с. – Бібліогр.: с. 265-279.

## ДОДАТКИ

## Додаток А

## Товаросупровідні документ при імпорті пива темного

<b>THE BUYER/ ПОКУПАТЕЛЬ</b> <b>LIMITED LIABILITY COMPANY "SILPO-FOOD"</b> Registered office: 02090, Ukraine, Kyiv city, Butlerova Str., 1 Identification code: 40720198 Bank details: ACCACC 26006010423515 at PJSC "Bank Vostok", Dnipro city, Ukraine Bank code 307123	<b>INVOICE No 201133893 dd 28.02.2018</b> <b>Contract No 1081 dd 15.01.2017</b>  Country of origin –Denmark Terms of payment – according to the contract  Terms of delivery - EXW Royal Unibrew A/S, DK - 5260 Odense, Delivery – by truck  Order No. 24
<b>THE SELLER/ ПРОДАВЕЦЬ</b> Royal Unibrew A/S Faxe Alle 1 4640 Faxe Denmark CVR-Nr. Bank: Skandinaviska Enskilda Bank, 1119 Copenhagen K, Denmark IBAN DK4552950013003548 BIC ESSEDKKK	

Item no.	Custom Code	Full name of the product	Quantity cases	Quantity bottles	Price per carton, EUR	Amount, EUR
1	2203	FAXE PREMIUM 12x100 ALCOHOL: 5,0 % VOL, 1 liter, can	1575	18900	8,8000	13860,00
		<b>Total</b>	<b>1575</b>	<b>18900</b>		<b>13860,00</b>

VAT % VAT Amount (Eur) 0,0 Total EUR

**"The exporter of the products covered by this document (customs authorization No DK/14/301909) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of EU preferential origin"**

SIGNED AND STAMP



Royal Unibrew A/S  
Faxe Alle 1 | DK-4640 Faxe  
T. +45 88 77 15 00  
www.royalunibrew.com

## Продовження додатка А

<p><b>THE BUYER/ПОКУПАТЕЛЬ</b>  <b>LIMITED LIABILITY COMPANY "SILPO-FOOD"</b>  Registered office:  02090, Ukraine, Kyiv city, Butlerova Str., 1  Identification code: 40720198  Bank details:  ACCACC 20005010423515  at PJSC "Bank Vostok", Dnipro city, Ukraine  Bank code 307123</p> <p><b>THE SELLER/ПРОДАВЕЦЬ</b>  Royal Unibrew A/S  Faxe Alle 1  4640 Faxe  Denmark  CVR-Nr. 41 95 67 12  Bank: Skandinaviska Enskilda Bank,  1119 Copenhagen K, Denmark  IBAN DK4652950013003548 BIC ESSEDKKK</p>	<p><b>COMMERCIAL OFFER</b>  Commercial Offer dated 05.02.18  valid until 31.12.18</p> <p>Contract No 1081 dd 15.01.2017</p> <p>Country of origin – Denmark</p> <p>Terms of payment 45 calendar days upon receipt of Goods</p> <p>Terms of delivery - EXW Royal Unibrew A/S, DK - 5260 Odense, Denmark</p>
---	---

We, Royal Unibrew A/S, herewith confirm below price to our client LLC "Silpo-Food" with legal address 02090, Ukraine, Kyiv city, Butlerova Str., 1. Considering large amount of order we confirm below price is valid till end of 2018.

Item no.	Full name of the product	Units per Carton	Quantity cartons	Price per carton, EUR
1	FAXE PREMIUM 12x100 ALCOHOL: 5,0 % VOL, 1 liter, can	12	1575	8,80000

SIGNED AND STAMP



Royal Unibrew A/S  
Faxe Alle 1 | DK-4640 Faxe  
T +45 46 77 15 00  
www.royalunibrew.com

## Продовження додатка А

Royal Unibrew A/S  
 Faxe Alle 1  
 4640 Faxe  
 Denmark  
 CVR-Nr. 41 95 67 12  
 Bank: Skandinaviska Enskilda Bank,  
 1119 Copenhagen K, Denmark  
 IBAN DK4552950013003548 BIC ESSEDKKK

## PRICE LIST 2018

Dated 01-01-2018  
 Valid till 31-12-2018

Terms of delivery - EXW Royal Unibrew A/S, DK - 5260 Odense, Denmark

Denmark

Terms of payment - 45 calendar days upon receipt of Goods

Period of transportation: within 4 weeks

We, Royal Unibrew A/S, herewith confirm below prices for sale at the territory of Ukraine on terms of delivery - EXW Royal Unibrew A/S, DK - 5260 Odense, Denmark

Item no.	Full name of the product	Units per Carton	Price per carton, EUR
1	FAXE PREMIUM 12%100 ALCOHOL: 5,0 % VOL, 1 liter, can	12	8,80000

SIGNED AND STAMP



Royal Unibrew A/S  
 Faxe Alle 1 | DK-4640 Faxe  
 T: +45 46 77 15 00  
 www.royalunibrew.com

## Продовження додатка А

THE BUYER	PACKING LIST
<b>LIMITED LIABILITY COMPANY "SILPO-FOOD"</b> Registered office: 02090, Ukraine, Kyiv city, Bullerova Str., 1 Identification code: 40720198 Bank details: ACCACC 28008010423515 at PJSC "Bank Vostok", Dnipro city, Ukraine Bank code 307123	<b>INVOICE No 201133893 dd 28.02.2018</b> <b>Contract No 1081 dd 15.01.2017</b> Country of origin –Denmark Terms of payment – according to the contract
<b>THE SELLER</b> Royal Unibrew A/S Faxe Alle 1 4640 Faxe Denmark CVR-Nr. 41 95 67 12 Bank: Skandinaviska Enskilda Bank, 1119 Copenhagen K, Denmark IBAN DK4552950013003548 BIC ESSEDKKK	Terms of delivery - EXW Royal Unibrew A/S, DK - 6260 Odense, Denmark Denmark Delivery – by truck Order No. 24

Item no.	Full name of the product	Quantity pallet	Quantity Ctns	Quantity bottles	Net weight (KG)	Primary Weight (beer+glass) (KG)	Total Gross weight including pallets (KG)
1	FAXE PREMIUM 12x100 ALCOHOL: 5,0 % VOL, 1 liter, can	25	1575	18900	18900,00	21075,00	21720,23
0	Total KG	25 pallets	1575,00	18900,00	18900,00	21075,00	21720,23

SIGNED AND STAMP



Royal Unibrew A/S  
Faxe Alle 1 | DK-4640 Faxe  
T +45 66 77 16 00  
www.royalunibrew.com



## Продовження додатка А

<b>CONSIGNEE/Заручник:</b> <b>LIMITED LIABILITY COMPANY "SILPO-FOOD"</b> Registered office: 02090, Ukraine, Kyiv city, Bulbuzova Str., 1 Identification code: 40720190 Bank details: ACCACC 26000010423515 at PJSC "Bank Vostok", Dnipro city, Ukraine Bank code 307123	<b>Health Certificate / Сертифікат здоров'я</b>  DRAW UP DATE/Дата складання: 01-02-2018 INVOICE No 201133893 dd 29.02.2018 Contract No 1081 dd 15.01.2017 Country of origin - Denmark
<b>THE SELLER/ПРОДАВЕЦЬ</b> Royal Unibrew A/S Faxs Alle 1 4040 Roskilde Denmark CVR-Nr. 41 95 67 12 Bank: Skandinaviska Enskilda Bank, 1119 Copenhagen K, Denmark IBAN DK4552950013003548 BIC ESSEDKKJ0K	Terms of payment – according to the contract  Terms of delivery - EXW Royal Unibrew A/S, DK - 5260 Odense, Denmark  Delivery – by truck

Item Nbr.	Name of the product	Назва продукту	LOT NUMBER Номер партії	Production Date/Дата виготовлення	EXPIRY DATE/ Термін придатності	Quantity Cartons/ Кількість ящ.	Quantity pieces/ Кількість шт.	Quantity pieces per carton/ Кількість штук
1	FAXE PREMIUM 12X100 ALCOHOL: 5,0 % VOL, 1 liter, can	Пиво світле фільтроване пастеризоване Роялбріу (Преміум) ТМ FAXE (ТМ ченкс)	28.02.2019 + 11.04.2019	28.11.2017 + 11.01.2018	28.02.2019 + 11.04.2019	1575	18900	12
Total						1575	18900	

DATE OF ISSUE/Дата складання

01-02-2018 STAMP and Signature

WITH THIS WE CONFIRM THAT THE ABOVE MENTIONED PRODUCT IS PRODUCED IN ACCORDANCE TO EEC REGULATIONS AND INTENDED FOR HUMAN CONSUMPTION AND FREE OF GMO

ЦИМ МИ ПІДТВЕРДЖУЄМО, ЩО ТОВАР ВІДПОВІДАЄ СТАНДАРТАМ ЯКОСТІ БЕЗ ТА Є ПРИДАТНИМ ДО СПОЖИВАННЯ ЛЮДИНОЮ ТА НЕ МІСТИТЬ ГМО

EXPORT MANAGER (NAME AND CONTACT DETAILS) \_\_\_\_\_



Royal Unibrew A/S  
 Faxs Alle 1 | DK-4640 Roskilde  
 T: +45 66 77 15 00  
[www.royalunibrew.com](http://www.royalunibrew.com)

## Продовження додатка А



**Ministry of Environment  
and Food of Denmark**  
Danish Veterinary and  
Food Administration

3039901

**KINGDOM OF DENMARK****Health Certificate**

Attestation sanitaire/Certificado de sanidad/Гигиенический сертификат

Exporter/Exportateur/Exportador/Експортер <b>Royal Unibrew A/S</b> Faxø Allé 1 4640 Faxø Denmark	Consignee/Destinatario/Consignatario/Грузополучатель LTD Liability company "SILPO-FOOD" Butlerova Str. 1 02090 Kiev UKRAINE
Means of transport/Moyen de transport/Medio de transporte/Транспортное средство By truck	Reference/Référence/Referencia/Код для заказа Order 1081-24

Producer Producteur Fabricante Производители	No. and kind/№ и тип Cantidad y tipo Количество единиц и вид упаковки	Description of goods Description des marchandises Descripción de la mercancía Описание товара	Gross weight Poids brut Peso bruto Вес брутто	Net weight Poids net Peso neto Вес нетто
<b>Royal Unibrew A/S</b> Faxø Allé 1 DK-4640 Faxø Denmark	1575 crts.	Faxe Premium 5,0% 100 cl can.	21 720,225 kg	19 022,850 kg

Faxø, 01.02.2018.

Please and don't use it date  
Lugar y fecha/Место и дата



**Royal Unibrew A/S**  
Faxø Allé 1 | DK-4640 Faxø  
T +45 56 77 15 00

www.royalunibrew.com  
The exporter/Carrier of signature  
The exporter/Carrier of signature and address of exporter

**Declaration by the official authority**

This is to certify  
that the producer is authorized by the Danish Veterinary and Food Administration,  
that the enterprise is supervised by random checks to ensure:  
that the products are manufactured under hygienic conditions;  
that the products are fit for human consumption, or for production of food intended for human consumption.



**Korsør**  
02 FEB. 2018

**OFFICIAL VETERINARIAN**  
Jette Thorbye

L828.0-1382

Dansk tekst på bagsiden/Texto francés au dos/Texto español en el dorso/Texto на русском языке находится на задней стороне упаковки

Generelt 10-2004  
(HC-08)

## Додаток Б

## Таблиця 1.1

## Ретроспектива балансових звітів ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 р.р.

Актив	Код	2013	2014	2015	2016	2017
<b>I. Необоротні активи</b>						
Нематеріальні активи	1000	1486	3665	6046	8272	667
первісна вартість	1001	3493	7201	13135	13535	6177
накопичена амортизація	1002	2007	3536	7089	12946	5510
Незавершені капітальні інвестиції	1005	31753	38309	36387	70956	38639
Основні засоби	1010	652981	680571	787670	1024968	37209
первісна вартість	1011	983865	1172150	1450236	1953547	108559
знос	1012	330884	491579	662566	928579	71350
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	2715059	2492654	2688475	2688475	2688475
інші фінансові інвестиції	1035					
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	51158	60994	32287	44548	22648
Усього за розділом I	1095	3452437	3276193	3550865	3837219	2787638
<b>II. Оборотні активи</b>						
Запаси	1100	1695747	2136997	2478497	2992514	194200
Виробничі запаси	1101	35768	40023	66050	102987	4565
Товари	1104	1659979	2096974	2412447	2889527	189635
Векселі одержані	1120	76349	76000	76000	76000	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари,	1125	458410	711798	673663	1803543	1518097
Дебіторська заборгованість за розрахунками: авансами	1130	319223	205516	285550	486916	270139
з бюджетом	1135	5868	15328	189453	183407	54444
т. ч. з податку на прибуток	1136		3082	3485	343	365
з нарахованих доходів	1140	1239	303	166	2637	779379
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	670758	615148	581068	338619	4001444
Поточні фінансові інвестиції	1160	4119	6797	149783	149783	146974
Гроші та їх еквіваленти	1165	557038	549006	417522	547695	3667
Готівка	1166	85387	93727	106386	143414	160000
Рахунки в банках	1167	471651	455279	311136	404281	3667
Витрати майбутніх періодів	1170	21785	18858	17678	20818	9558
Інші оборотні активи	1190	69709	158896	50541	100347	119283
Усього за розділом II	1195	3880245	4494647	4919921	6702279	7097185
<b>III. Необоротні активи,</b>						

Баланс	1300	7332682	7770840	8470786	10539498	9884823
--------	------	---------	---------	---------	----------	---------

## Продовження додатка Б

Таблиця Б.2

## Ретроспектива балансових звітів ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 р.р.

Пасив	Код	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017
<b>I. Власний капітал</b>						
Зареєстрований капітал	1400	17	17	779	779	729
Капітал у дооцінках	1405	322	269	316	202	155
Нерозподілений прибуток	1420	15485	15747	-801411	-2207206	-2632994
<b>Усього за розділом I</b>	<b>1495</b>	<b>15824</b>	<b>16033</b>	<b>-800316</b>	<b>-2206225</b>	<b>-2632110</b>
<b>II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення</b>						
Довгострокові кредити банків	1510	1134074	1512647	1579301	1818262	1534111
Інші довгострокові зобов'язання	1515	453871	838131	659377	866395	738275
Довгострокові забезпечення	1520	29787	32601	34538	91435	5229
ДЗ витрат персоналу	1521	29787	32601	34538	91435	5229
<b>Усього за розділом II</b>	<b>1595</b>	<b>1617732</b>	<b>2383379</b>	<b>2273216</b>	<b>2776092</b>	<b>2277615</b>
<b>III. Поточні зобов'язання і забезпечення</b>						
Кредити банків	1600	267176	3264	67206	78307	0
Векселі видані	1605	168346	72797	56000	51938	51438
Поточна кредиторська заборгованість	1610	457309	723916	1425779	2454667	3116348
товари, роботи, послуги	1615	3474311	3882674	4579307	6659825	1619313
розрахунками з бюджетом	1620	13956	11341	7698	26440	277
розрахунками зі страхування	1625	10299	11238	13545	6309	764
розрахунками з оплати праці	1630	25635	27549	31872	44641	5174
за одержаними авансами	1635	154672	287083	266466	192732	144247
Доходи майбутніх періодів	1665	3791	6215	12294	27339	
Інші поточні зобов'язання	1690	1123631	345351	537719	427433	5301757
<b>Усього за розділом III</b>	<b>1695</b>	<b>5699126</b>	<b>5371428</b>	<b>6997886</b>	<b>9969631</b>	<b>10239318</b>
<b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>						

<b>Баланс</b>	<b>1900</b>	<b>7332682</b>	<b>7770840</b>	8470786	10539498	9884823
---------------	-------------	----------------	----------------	---------	----------	---------

## Продовження додатка Б

Таблиця Б.3

## Ретроспектива Звітів про фінансові результати ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 р.р.

Стаття	Код рядка	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	23553489	27408606	35022577	34738968	492267
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	19440975	21960669	-28093748	-27935424	-483992
Валовий: прибуток	2090	4112514	5447937	6928829	6803544	8275
Інші операційні доходи	2120	281875	459881	664139	539040	246674
Адміністративні витрати	2130	-183733	-231956	-667897	-748781	-51574
Витрати на збут	2150	-3759848	-4224297	-6183267	-6547372	-214012
Інші операційні витрати	2180	-81851	-291369	-361514	-249464	-52426
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	368957	1160196	380290		
збиток	2195	()	()	()	-203033	-63063
Інші фінансові доходи	2220	115997	244091	137124	868867	470102
Інші доходи	2240	78854	922463	439763	770931	3173344
Фінансові витрати	2250	-464268	-594927	-701014	-759598	-317766
Інші витрати	2270	-99083	-2137908	-1661779	-1110509	-3123598
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	457				139019
збиток	2295	()	-406085	-1405616	-433342	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-248	-145	-293	-2947	-424
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	209				138595
збиток	2355	()	-406230	-1405909	-436289	()

## Продовження додатка Б

Таблиця Б.4

**Динаміка обсягу та складу активів ТОВ "СІЛЬПО-ФУД" у 2013-2017 роках**

Показники	Обсяг, тис.грн.					Абсол зміна	Темп прир, %
	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	2017/ 2014	2017/ 2014
<b>1. Необоротні активи</b>							
1.1. Нематеріальні активи	1486	3665	6046	8272	667	-819	-55,11
1.2. Незавершені капітальні інвест.	31753	38309	36387	70956	38639	6886	21,69
1.3. Основні засоби	652981	680571	787670	1024968	37209	615772	-94,30
1.5. Довгострокові фінансові інвест.	2715059	2492654	2688475	2688475	2688475	-26584	-0,98
1.6. Довгострокова дебіторська заб.	51158	60994	32287	44548	22648	-28510	-55,73
<b>2. Оборотні активи</b>							
2.1. ЗАПАСИ	1695747	2136997	2478497	2992514	194200	1501547	-88,55
2.2. ДЕБІТОРСЬКА ЗАБ., всього	1448391	1532462	1540281	2629078	5789680	4341289	299,73
2.3. ПОТОЧНІ ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ	4119	6797	149783	149783	146974	142855	3468,20
2.4. ГРОШОВІ КОШТИ	557038	549006	417522	547695	3667	553371	-99,34
2.5. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	21785	18858	17678	20818	9558	-12227	-56,13
2.6. ІНШІ ОБОРОТНІ АКТИВИ	69709	158896	50541	100347	119283	49574	71,12
<b>3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>							
<b>ВСЬОГО АКТИВИ</b>	7332682	7770840	8470786	10539498	9884823	2552141	34,81

## Продовження додатка Б

Таблиця Б.5

## Динаміка структури активів ТОВ "СІЛЬПО-ФУД" у 2013-2017 роках

Показники	Питома вага, %					Абсолютна зміна, в.п.
	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	207/2014
<b>1. Необоротні активи</b>						
1.1. Нематеріальні активи	0,02	0,05	0,07	0,08	0,01	0,03
1.2. Незавершені капітальні інвестиції	0,43	0,49	0,43	0,67	0,39	0,06
1.3. Основні засоби	8,91	8,76	9,30	9,73	0,38	-0,15
1.4. Довгострокові біологічні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.5. Довгострокові фінансові інвестиції	37,03	32,08	31,74	25,51	27,20	-4,95
1.6. Довгострокова дебіторська заборгованість	0,70	0,78	0,38	0,42	0,23	0,09
1.7. Інвестиційна нерухомість	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.8. Відстрочені податкові активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.9. Інші необоротні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>2. Оборотні активи</b>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1. ЗАПАСИ	23,13	27,50	29,26	28,39	1,96	4,37
2.2. ДЕБІТОРСЬКА ЗАБ., всього	19,75	19,72	18,18	24,95	58,57	-0,03
2.3. ПОТОЧНІ ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ	0,06	0,09	1,77	1,42	1,49	0,03
2.4. ГРОШОВІ КОШТИ	7,60	7,06	4,93	5,20	0,04	-0,53
2.5. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	0,30	0,24	0,21	0,20	0,10	-0,05
2.6. ІНШІ ОБОРОТНІ АКТИВИ	0,95	2,04	0,60	0,95	1,21	1,09
<b>3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>ВСЬОГО АКТИВИ</b>	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	x

## Продовження додатка Б

Таблиця Б.6

**Динаміка обсягу та складу капіталу ТОВ "СІЛЬПО-ФУД" у 2013-2017 роках**

Показники	Обсяг, тис.грн.					Абс. зміна 2017/ 2014	Темп приросту, % 2017/ 2014
	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17		
<b>1. Власний капітал</b>							
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	17	17	779	779	729	712,00	4188,24
1.2. Капітал у дооцінках	322	269	316	202	155	-167,00	-51,86
1.5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	15485	15747	801411	2207206	2632994	2648479	17103,51
<b>2. Позиковий капітал</b>	<b>3499426</b>	<b>349472</b>	<b>4350752</b>	<b>5855273</b>	<b>10700949</b>	<b>7201523</b>	<b>205,79</b>
<b>2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення</b>							
Довгострокові кредити банків	1134074	151264	157930	181826	153411	400037,00	35,27
Інші довгострокові зобов'язання	453871	838131	659377	866395	738275	284404,00	62,66
Довгострокові забезпечення	29787	32601	34538	91435	5229	24558	-82,45
Цільове фінансування	29787	32601	34538	91435	5229	24558	-82,45
<b>2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення</b>							
Короткострокові кредити банків	267176	3264	67206	78307		267176	-100,00
Поточна кредиторська заборгованість	457309	723916	142577	245466	311634	2659039	581,45
Поточні забезпечення							
Доходи майбутніх періодів	3791	6215	12294	27339		3791,00	-100,00
Інші поточні зобов'язання	1123631	34535	537719	427433	530175	4178126,0	371,84
<b>2.3. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>							
<b>ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ, ВСЬОГО</b>	<b>7332682</b>	<b>777084</b>	<b>847078</b>	<b>105394</b>	<b>988482</b>	<b>2552141</b>	<b>34,81</b>



## Продовження додатка Б

Таблиця Б.7

## Динаміка структури капіталу ТОВ "СІЛЬПО-ФУД" у 2013-2017 роках

Показники	Питома вага, %					Абс. зміна, в.п.
	На 01.01.13	На 01.01.14	На 01.01.15	На 01.01.16	На 01.01.17	2017/ 2014
<b>1. Власний капітал</b>						
1.5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	0,21	0,21	-10,93	-30,10	-35,91	-36,12
<b>2. Позиковий капітал</b>						
<b>2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення</b>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Довгострокові кредити банків	15,47	20,63	21,54	24,80	20,92	5,46
Інші довгострокові зобов'язання	6,19	11,43	8,99	11,82	10,07	3,88
Довгострокові забезпечення	0,41	0,44	0,47	1,25	0,07	-0,33
Цільове фінансування	0,41	0,44	0,47	1,25	0,07	-0,33
<b>2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення</b>						
Короткострокові кредити банків	3,64	0,04	0,92	1,07	0,00	-3,64
Поточна кредиторська заборгованість	6,24	9,87	19,44	33,48	42,50	36,26
Поточні забезпечення	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Доходи майбутніх періодів	0,05	0,08	0,17	0,37	0,00	-0,05
Інші поточні зобов'язання	15,32	4,71	7,33	5,83	72,30	56,98
<b>2.3. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ, всього</b>	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	x

## Продовження додатка Б

Таблиця Б.8

## Динаміка обсягу та складу поточних витрат ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках

№	Показники	Обсяг, тис грн					Абс. зміна 2017/2014	прир., % 2017/2014
		2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік		
<b>1</b>	<b>Витрати від операційної діяльності</b>							
1.1.	Собівартість реалізованих товарів	19440975	21960669	28093748	27935424	483992	-18956983	-98,2674614
1.2.	Адміністративні витрати	281875	459881	664139	539040	246674	-35201	-54,2382755
1.3.	Витрати на збут	183733	231956	667897	748781	51574	-132159	-93,1122718
1.4.	Інші операційні витрати	81851	291369	361514	249464	52426	-29425	-78,9845429
<b>2</b>	<b>Витрати від фінансово-інвестиційної діяльності</b>							
2.1.	Фінансові витрати	464268	594927	701014	759598	317766	-146502	-58,1665565
2.3.	Інші витрати	99083	2137908	1661779	1110509	3123598	3024515	181,2762436
<b>3</b>	<b>Всього поточні витрати</b>	<b>20551785</b>	<b>25676710</b>	<b>32150091</b>	<b>31342816</b>	<b>4276030</b>	<b>-16275755</b>	<b>-86,3572246</b>
<b>4</b>	<b>Витрати обігу</b>	<b>547459</b>	<b>983206</b>	<b>1693550</b>	<b>1537285</b>	<b>350674</b>	<b>-196785</b>	<b>-226,33509</b>

**Динаміка структури поточних витрат ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2016 роках**

№	Показники	Обсяг				
		2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
<b>1</b>	<b>Витрати від операційної діяльності</b>					
1.1.	Собівартість реалізованих товарів	94,60	85,53	87,38	89,13	111,00
1.2.	Адміністративні витрати	1,37	1,79	2,07	1,72	5,00
1.3.	Витрати на збут	0,89	0,90	2,08	2,39	1,00
1.4.	Інші операційні витрати	0,40	1,13	1,12	0,80	1,00
<b>2</b>	<b>Витрати від фінансово-інвестиційної діяльності</b>					
2.1.	Фінансові витрати	2,26	2,32	2,18	2,42	7,00
2.2.	Втрати від участі в капіталі					
2.3.	Інші витрати	0,48	8,33	5,17	3,54	73,00
<b>3</b>	<b>Всього поточні витрати</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>
<b>4</b>	<b>Витрати обігу</b>	<b>0,03</b>	<b>0,04</b>	<b>0,05</b>	<b>0,05</b>	<b>0,00</b>

**Динаміка обсягу та складу доходів ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках**

№	Показники	Обсяг, тис грн					А6
		2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	
<b>1</b>	<b>Доходи від операційної діяльності</b>						
1.1.	Валовий прибуток (комерційний дохід)	4112514	5447937	6928829	6803544	8275	1
1.2.	Інші операційні доходи	281875	459881	664139	539040	246674	1
<b>2</b>	<b>Доходи від фінансово-інвестиційної діяльності</b>						
2.1.	Інші фінансові доходи	115997	244091	137124	868867	470102	1
2.3.	Інші доходи	78854	922463	439763	770931	3173344	8
<b>3</b>	<b>Всього доходи</b>	<b>4589240</b>	<b>7074372</b>	<b>8169855</b>	<b>8982382</b>	<b>3898395</b>	<b>2</b>

**Динаміка структури доходів ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 рр.**

№	Показники	Питома вага				
		2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
<b>1</b>	<b>Доходи від операційної діяльності</b>					
1.1.	Валовий прибуток (комерційний дохід)	89,61	118,71	150,98	148,25	0,18
1.2.	Інші операційні доходи	6,14	10,02	14,47	11,75	5,38
<b>2</b>	<b>Доходи від фінансово-інвестиційної діяльності</b>					
2.1.	Інші фінансові доходи	2,53	5,32	2,99	18,93	10,24
2.2.	Доходи від участі в капіталі	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.3.	Інші доходи	1,72	20,10	9,58	16,80	69,15
<b>3</b>	<b>Всього доходи</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>

## Динаміка обсягу та складу фінансових результатів діяльності

### ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013-2017 роках

№	Показники	Обсяг, тис грн				
		2013	2014	2015	2016	2017
<b>1</b>	<b>Фінансовий результат від операційної діяльності</b>	368957	1160196	380290	-203033	-6306
1.1.	Фінансовий результат від основної (торговельної) діяльності	8056095	9904190	13779993	14099697	27386
1.2.	Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	7687138	8743994	-13399703	14302730	33692
<b>3</b>	<b>Чистий прибуток (збиток)</b>	209	-406230	-1405909	-436289	13859
<b>4</b>	<b>Фінансовий результат до оподаткування</b>	457	-406085	-1405616	-433342	13901

## Динаміка структури фінансових результатів діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд»

№	Показники	Питома вага				
		2013	2014	2015 рік	2016	2017
<b>1</b>	<b>Фінансовий результат від операційної діяльності</b>	80734,57	-285,70	-27,06	46,85	-4,12
1.1.	Фінансовий результат від основної (торговельної) діяльності	1762821,66	2438,95	980,35	3253,71	19,12
1.2.	Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	1682087,09	2153,24	953,30	3300,56	24,12
<b>2</b>	<b>Чистий прибуток (збиток)</b>	45,73	100,04	100,02	100,68	9,98
<b>3</b>	<b>Фінансовий результат до оподаткування</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>

### Динаміка результатів основної (торговельної) діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд»

№	Показники	Обсяг, тис грн				
		2013	2014	2015	2016	2017
1	Комерційний дохід, тис.грн.	4112514,00	5447937,00	6928829,00	6803544,00	8275,00
2	Витрати обігу, тис.грн.	<b>547459,00</b>	<b>983206,00</b>	<b>1693550,00</b>	<b>1537285,00</b>	<b>350674,00</b>
3	Прибуток (збиток) від торговельної діяльності, тис.грн.	368957,00	1160196,00	380290,00	-203033,00	-63063,00
4	Рівень комерційного доходу, %	17,46	19,88	19,78	19,58	1,68
5	Рівень витрат обігу, %	2,32	3,59	4,84	4,43	71,24
6	Рентабельність (збитковість) товарообороту, %	0,00	-1,48	-4,01	-1,26	28,15



## Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013

Показники	Значення показника				
	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 р
Коефіцієнт фінансової автономії	-0,07	-0,84	-0,67	-0,58	-0,01
Коефіцієнт фінансової заборгованості	1,07	1,84	1,67	1,58	1,01
Коефіцієнт фінансової залежності	-13,73	-1,19	-1,49	-1,71	-101,1
Коефіцієнт покриття боргу	0,00	0,05	0,01	-0,30	-0,28
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,01	0,05	-1,49	-5,16	-0,50

## Динаміка показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «Сільпо-Фуд»

Показники	Обсяг, тис грн				
	2013	2014	2015	2016	2017
1. Сума ліквідних активів, тис.грн.	3880245	4494647	4919921	6702279	7097
2. Сума швидколіквідних активів, тис.грн.	2009548	2088265	2107586	3326556	5940
3. Сума готових засобів платежу, тис.грн	557038	549006	417522	547695	360
4. Загальний коефіцієнт покриття	-	-	-	-	-
5. Проміжний коефіцієнт покриття	-	-	-	-	-
6. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-	-	-	-	-
7. Коефіцієнт маневрування	-	-	-	-	-
8. Коефіцієнт співвідношення власного оборотного капіталу та загального обсягу оборотного капіталу (коефіцієнт самофінансування)	0,00	0,00	-0,03	-0,02	-0,0

**Динаміка показників ділової активності ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2013**

<b>Показники</b>	<b>2013 рік</b>	<b>2014 рік</b>	<b>2015 рік</b>	<b>2016 рік</b>	<b>2017 рік</b>
<b>1. Період обороту, днів</b>					
1.1. запасів	29,7	35,8	42,4	24,7	1,5
1.2. дебіторської заборгованості	29,7	35,8	42,4	24,7	1,5
1.3. кредиторської заборгованості	31,0	31,0	26,3	26,5	844,4
<b>2. Коефіцієнт оборотності, разів</b>					
2.1. запасів	12,3	10,2	8,6	14,8	242,6
2.2. дебіторської заборгованості	12,3	10,2	8,6	14,8	242,6
2.3. кредиторської заборгованості	11,8	11,8	13,9	13,7	0,4
<b>3. Тривалість операційного циклу, днів</b>	59,4	71,5	84,8	49,4	3,0
<b>4. Тривалість фінансового циклу, днів</b>	28,4	40,5	58,5	22,8	-841,4